

ŠTVRTÁ KNIHA POSVÄCUJÚCA ÚLOHA CIRKVI

Kán. 834 - § 1. Cirkev plní posväčujúcu úlohu osobitným spôsobom prostredníctvom posvätej liturgie, ktorá sa chápe ako vykonávanie kňazskej úlohy Ježiša Krista; v nej sa znakmi vnímateľnými zmyslami označuje a spôsobom vlastným jednotlivým znakom uskutočňuje posväcovanie ľuďa a tajomné telo Ježiša Krista, čiže hlava a údy, koná celostný verejný Boží kult.

§ 2. Takýto kult sa uskutočňuje vtedy, keď ho v mene Cirkvi vykonávajú zákonne poverené osoby úkonmi schválenými cirkevnou autoritou.

Kán. 835 - § 1. Posväčujúcu úlohu vykonávajú predovšetkým biskupi, ktorí sú veľkňazmi, hlavnými rozdávatelmi Božích tajomstiev, ako aj moderátormi, podporovateľmi a strážcami celého liturgického života v Cirkvi, ktorá im je zverená.

§ 2. Túto úlohu vykonávajú kňazi, ktorí totiž sami účastní na Kristovom kňazstve ako jeho služobníci pod autoritou biskupa, sú vysvätení na slávenie Božieho kultu a posväcovanie ľudu.

§ 3. Diakoni majú účasť na slávení Božieho kultu podľa normy predpisov práva.

§ 4. Na posväcovacej úlohe majú svoju vlastnú účasť aj ostatní veriaci tým, že sa svojím spôsobom aktívne zúčastňujú na liturgických sláveniach, predovšetkým na eucharistickom slávení; osobitným spôsobom majú na tejto úlohe účasť rodičia, keď žijú manželský život v kresťanskom duchu a starajú sa o kresťanskú výchovu detí.

Kán. 836 - Keďže kresťanský kult, v ktorom sa vykonáva spoločné kňazstvo veriacich, je dielo, ktoré vychádza z viery a na nej sa zakladá, posvätní služobníci sa majú horlivo starať, aby ju vzbudzovali a objasňovali predovšetkým službou slova, ktorou sa viera rodí a živí.

Kán. 837 - § 1. Liturgické úkony nie sú súkromné úkony, ale slávenia samej Cirkvi, ktorá je „sviatosť jednoty“, totiž svätý ľud zhromaždený a usporiadaný pod vedením biskupov; preto patria celému telu Cirkvi, sú jeho prejavom a pôsobia naň; jeho jednotlivých členov sa však týkajú rozdielnym spôsobom podľa rozdielnosti posvätných stavov, úloh a skutočnej účasti.

§ 2. Keďže liturgické úkony sú podľa svojej prirodzenosti spoločným slávením, tam, kde je to možné, majú sa sláviť s hojnou a aktívnou účasťou veriacich.

Kán. 838 - § 1. Riadenie posvätej liturgie závisí jedine od autority Cirkvi: touto autoritou je Apoštolský stolec a podľa normy práva diecézny biskup.

§ 2. Apoštolskému stolcu patrí riadiť posvätnú liturgiu celej Cirkvi, vydávať liturgické knihy, preskúmať ich prispôbosené preklady schválené podľa normy práva biskupskou konferenciou, ako aj dozerať na to, aby sa všade verne zachovávali liturgické nariadenia.

§ 3.¹ Konferenciám biskupov patrí verne pripravovať preklady liturgických kníh do národných jazykov, vhodne prispôbosené v stanovených medziach, schvaľovať ich a po predchádzajúcom odsúhlasení Svätým stolcom vydávať liturgické knihy pre regióny spadajúce do ich pôsobnosti.

¹ Pápež František, *Magnum principium*, 9. septembra 2017.

§ 4. Diecéznemu biskupovi patrí v cirkvi, ktorá mu je zverená, vydávať v medziach svojej kompetencie normy pre liturgiu, ktoré všetkých zaväzujú.

Kán. 839 - § 1. Cirkev vykonáva posväcovaciu úlohu aj inými prostriedkami, či už modlitbami, ktorými prosí Boha, aby veriaci boli posvätení v pravde, alebo skutkami pokánia a dobročinnnej lásky, ktoré veľmi pomáhajú v dušiach zakoreniť a upevniť Kristovo kráľovstvo a prispievajú k spásu sveta.

§ 2. Miestni ordinári sa majú starať, aby sa modlitby, ako aj nábožné a posvätné úkony kresťanského ľudu, plne zhodovali s normami Cirkvi.

I. časť

SVIATOSTI

Kán. 840 - Sviatosti Nového zákona, ustanovené Kristom Pánom a zverené Cirkvi ako úkony Krista a Cirkvi, sú znakmi a prostriedkami, ktorými sa viera vyjadruje a upevňuje, vzdáva sa kult Bohu a uskutočňuje sa posväcovanie ľudí, a tak zvrchovane prispievajú k utváraniu, upevňovaniu a prejavovaniu cirkevného spoločenstva; preto tak posvätní služobníci ako aj ostatní veriaci majú pri ich slávení prejavovať najvyššiu úctu a náležitú starostlivosť.

Kán. 841 - Keďže sviatosti sú tie isté pre celú Cirkev a patria do Božieho pokladu, jedine najvyššia autorita Cirkvi má právo schvaľovať alebo určovať, čo sa vyžaduje pre ich platnosť a rovnako ona alebo iná kompetentná autorita má podľa normy kán. 838 § 3 a 4 právo rozhodnúť, čo sa vzťahuje na ich dovolené slávenie, vysluhovanie a prijímanie, ako aj na poriadok, ktorý treba pri ich slávení zachovať.

Kán. 842 - § 1. Kto neprijal krst, nemôže platne pristúpiť k ostatným sviatostiam.

§ 2. Sviatosti krstu, birmovania a najsvätejšej Eucharistie sú navzájom tak spojené, že sa vyžadujú na plné uvedenie do kresťanského života.

Kán. 843 - § 1. Posvätní služobníci nemôžu odoprieť sviatosti tým, ktorí ich vhodne žiadajú, sú riadne disponovaní a právo im nezakazuje, aby ich prijali.

§ 2. Duchovní pastieri a ostatní veriaci, každý podľa svojej úlohy v Cirkvi, majú povinnosť starať sa, aby tí, ktorí žiadajú sviatosti, boli na ich prijatie pripravení náležitou evanjelizáciou ako aj katechetickou formáciou v súlade s normami vydanými kompetentnou autoritou.

Kán. 844 - § 1. Katolícki vysluhovatelia dovolene vysluhujú sviatosti iba katolíckym veriacim, ktorí ich takisto dovolene prijímajú iba od katolíckych vysluhovateľov pri neporušení predpisov § 2, 3 a 4 tohto kánonu ako aj kán. 861 § 2.

§ 2. Kedykoľvek to potreba vyžaduje alebo sa to odporúča z hľadiska pravého duchovného osuhu a len keď sa vyhne nebezpečenstvu omylu alebo indiferentizmu, veriacim, ktorým je fyzicky alebo morálne nemožné dostať sa ku katolíckemu vysluhovateľovi, je dovolené prijať sviatosti pokánia, Eucharistie a pomazania chorých od nekatolíckych vysluhovateľov, v ktorých cirkvi sú uvedené sviatosti platné.

§ 3. Katolícki vysluhovatelia dovolene vysluhujú sviatosti pokánia, Eucharistie a pomazania chorých členom východných cirkví, ktoré nemajú s Katolíckou cirkvou plné spoločenstvo,

ak o to z vlastnej vôle žiadajú a sú riadne disponovaní; platí to aj o členoch iných cirkví, ktoré sú podľa úsudku Apoštolského stolca ohľadom týchto sviatostí v rovnakom postavení ako uvedené východné cirkvi.

§ 4. Ak hrozí nebezpečenstvo smrti alebo ak podľa úsudku diecézneho biskupa alebo konferencie biskupov nalieha iná vážna potreba, katolícki vysluhovatelia vysluhujú dovolene tie isté sviatosti aj ostatným kresťanom, ktorí nemajú plné spoločenstvo s Katolíckou cirkvou a nemajú prístup k vysluhovateľovi svojho spoločenstva a z vlastnej vôle o to žiadajú, len ak, čo sa týka týchto sviatostí, prejavujú katolícku vieru a sú riadne disponovaní.

§ 5. Pre prípady, o ktorých sa hovorí v § 2, 3 a 4, diecézny biskup alebo konferencia biskupov nemajú vydávať všeobecné normy, ak sa neporadili aspoň s miestnou kompetentnou autoritou nekatolíckej cirkvi alebo spoločnosti, ktorej sa to týka.

Kán. 845 - § 1. Sviatosti krstu, birmovania a posvätného stavu sa nemôžu opakovať, pretože vtlačajú znak.

§ 2. Ak aj po starostlivo vykonanom zisťovaní pretrváva rozumná pochybnosť či sviatosti, o ktorých sa hovorí v § 1, boli skutočne alebo platne udelené, majú sa udeliť podmiennečne.

Kán. 846 - § 1. Pri slávení sviatostí sa treba verne pridržiavať liturgických kníh schválených kompetentnou autoritou; preto nikto v nich nesmie nič svojvoľne pridávať, vynechávať alebo meniť.

§ 2. Vysluhovateľ má sviatosti sláviť podľa vlastného obradu.

Kán. 847 - § 1. Pri vysluhovaní sviatostí, v ktorých sú používané posvätné oleje, musí vysluhovateľ používať oleje vylisované z olív alebo z iných rastlín, nedávno posvätené alebo požehnané biskupom pri neporušení predpisu kán. 999, bod 2; staré oleje sa nemajú používať, ak to nie je nevyhnutné.

§ 2. Farár si má zadovážiť posvätné oleje od vlastného biskupa a má ich starostlivo uchovávať na dôstojnom mieste.

Kán. 848 – Vysluhovateľ nech nežiada za vysluhovanie sviatostí nič okrem milodarov určených kompetentnou autoritou, pričom nech vždy dbá o to, aby núdzni neboli pozbavení pomoci sviatostí z dôvodu chudoby.

I. titul
KRST

Kán. 849 - Krst, brána sviatostí, prijatý skutočne alebo aspoň v túžbe, je nevyhnutný na spásu; ním sú ľudia oslobodení od hriechov, znovuzrodení ako Božie deti a nezmazateľným znakom pripodobnení Kristovi sú včlenení do Cirkvi. Platne sa udeľuje iba obmytím skutočnou vodou spolu s náležitou slovnou formou.

I. kapitola
SLÁVENIE KRSTU

Kán. 850 - Krst sa vysluhuje podľa poriadku predpísaného v schválených liturgických knihách s výnimkou prípadu naliehavej potreby, v ktorom sa musí zachovať iba to, čo sa vyžaduje pre platnosť sviatosti.

Kán. 851 - Slávenie krstu treba náležite pripraviť, a preto:

1. dospelý, ktorý má v úmysle prijať krst, má byť prijatý do katechumenátu a podľa možnosti rozličnými stupňami privádzaný k sviatostnému uvádzaniu podľa poriadku uvádzania, prispôbeného konferenciou biskupov, a podľa osobitných noriem, ktoré ona vydala;

2. rodičov dieťaťa, ktoré má byť pokrstené, a takisto tých, ktorí majú prevziať úlohu krstných rodičov, treba riadne poučiť o význame tejto sviatosti a o záväzkoch, ktoré s ňou súvisia; farár sa má osobne alebo cez iných postarať, aby rodičia boli náležite pripravení pastoračnými poučeniami, ba aj spoločnou modlitbou; pritom môže viaceré rodiny zhromaždiť a kde je to možné aj ich navštíviť.

Kán. 852 - § 1. Predpisy, ktoré sa nachádzajú v kánonoch o krste dospelého, sa vzťahujú na všetkých, ktorí vyrástli z detstva a dosiahli používanie rozumu.

§ 2. Na úroveň dieťaťa aj čo sa týka krstu, je postavený ten, kto nie je zodpovedný za seba.

Kán. 853 - Je potrebné, aby voda, ktorá sa používa pri udeľovaní krstu, bola okrem nevyhnutného prípadu požehnaná podľa predpisov liturgických kníh.

Kán. 854 - Krst sa má udeľovať buď ponorením alebo poliatím pri zachovaní predpisov konferencie biskupov.

Kán. 855 - Rodičia, krstní rodičia a farár majú dbať na to, aby sa nedávalo meno, ktoré je cudzie kresťanskému zmýšľaniu.

Kán. 856 - Hoci sa krst môže udeliť v ktorýkoľvek deň, predsa sa odporúča, aby sa spravidla slávil v nedeľu alebo ak je to možné, na Veľkonočnú vigíliu.

Kán. 857 - § 1. Okrem nevyhnutného prípadu vlastným miestom krstu je kostol alebo kaplnka.

§ 2. Má byť pravidlom, aby bol dospelý pokrstený vo vlastnom farskom kostole, dieťa však vo vlastnom farskom kostole rodičov, ak sa z oprávneného dôvodu neodporúča niečo iné.

Kán. 858 - § 1. Každý farský kostol má mať krstný prameň pri neporušení kumulatívneho práva už nadobudnutého inými kostolmi.

§ 2. Miestny ordinár môže po vypočutí miestneho farára pre pohodlie veriacich dovoliť alebo nariadiť, aby krstný prameň bol aj v inom kostole alebo kaplnke v obvode farnosti.

Kán. 859 - Ak krstenec pre vzdialenosť miesta alebo pre iné okolnosti nemôže bez veľkých ťažkostí prísť, alebo ho nemôžu doniesť do farského kostola, alebo do iného kostola, alebo kaplnky, o ktorých sa hovorí v kán. 858 § 2, krst sa môže a musí udeliť v inom bližšom kostole alebo kaplnke, alebo aj na inom slušnom mieste.

Kán. 860 - § 1. Okrem nevyhnutného prípadu sa krst nemá udeľovať v súkromných domoch, ak to miestny ordinár z vážneho dôvodu nedovolil.

§ 2. Ak diecézny biskup nestanovil ináč, v nemocniciach sa krst nemá sláviť okrem nevyhnutného prípadu alebo z iného súrneho pastoračného dôvodu.

II. kapitola

VYSLUHOVATEĽ KRSTU

Kán. 861 - § 1. Riadnym vysluhovateľom krstu je biskup, kňaz a diakon pri zachovaní predpisu kán. 530, bod 1.

§ 2. Ak je riadny vysluhovateľ neprítomný alebo hatený, krst dovolene udeľuje katechista alebo iný, koho na túto úlohu určil miestny ordinár, ba v nevyhnutnom prípade každý človek, vedený náležitým úmyslom; duchovní pastieri, najmä farár, sa majú starať o to, aby veriaci boli poučení o správnom spôsobe krstenia.

Kán. 862 - Okrem nevyhnutného prípadu nikto nesmie bez náležitého dovolenia udeliť krst na cudzom území, a to ani svojim podriadeným.

Kán. 863 - Krst dospelých, aspoň tých, ktorí zavŕšili štrnásť rok života, má byť predložený diecéznemu biskupovi, aby krst udelil sám, ak to uzná za vhodné.

III. kapitola

KRSTENCI

Kán. 864 - Prijat' krst je schopný každý a ešte nepokrstený človek.

Kán. 865 - § 1. Aby dospelý mohol byť pokrstený, je potrebné, aby prejavil vôľu prijať krst, aby bol dostatočne poučený o pravdách viery a kresťanských záväzkoch a aby sa katechumenátom osvedčil v kresťanskom živote; má sa mu aj pripomenúť, aby si oľutoval svoje hriechy.

§ 2. Dospelý, ktorý sa nachádza v nebezpečenstve smrti, môže byť pokrstený, ak má nejaké poznanie hlavných pravd viery, nejakým spôsobom prejavil svoj úmysel prijať krst a prisľúbi, že bude zachovávať prikázania kresťanského náboženstva.

Kán. 866 - Dospelý, ktorý je krstený, má hneď po krste, ak neprekáža vážny dôvod, prijať birmovanie a zúčastniť sa na eucharistickom slávení aj pristúpením k prijímaniu.

Kán. 867 - § 1. Rodičia sú povinní postarať sa, aby deti boli pokrstené v prvých týždňoch; majú sa obrátiť na farára čím skôr po narodení, ba ešte predtým, aby požiadali o sviatosť pre dieťa a aby sa na ňu náležite pripravili.

§ 2. Ak sa dieťa nachádza v nebezpečenstve smrti, má byť bezodkladne pokrstené.

Kán. 868 - § 1. K dovolenému krstu dieťaťa je potrebné:

1. aby rodičia, aspoň jeden z nich alebo kto ich zákonne zastupuje, súhlasili;

2.² aby bola opodstatnená nádej, že bude vychovávané v katolíckom náboženstve pri neporušení §3; ak taká nádej úplne chýba, má sa krst podľa predpisov partikulárneho práva oddialiť, pričom sa rodičom vysvetlí dôvod.

§ 2. Dieťa katolíckych, ba aj nekatolíckych rodičov sa v nebezpečenstve smrti dovolene krstí aj proti vôli rodičov.

§3.³ Dieťa kresťanov nekatolíkov sa dovolene krstí, ak o to žiadajú rodičia alebo aspoň jeden z nich, alebo ten, kto ich zákonne zastupuje a ak im je fyzicky alebo morálne nemožné dostať sa k vlastnému vysluhovateľovi.

Kán. 869 - § 1. Ak je pochybnosť či niekto bol pokrstený alebo či krst bol platne udelený a pochybnosť pretrváva aj po dôkladnom zisťovaní, krst sa mu udelí podmiennečne.

§ 2. Pokrstených v nekatolíckom cirkevnom spoločenstve netreba podmiennečne krstiť, ak po preskúmaní matérie a slovnej formuly použitej pri udeľovaní krstu, ako aj vzhľadom na úmysel pokrsteného dospelého a krstiaceho vysluhovateľa, nie je vážny dôvod pochybovať o platnosti udeleného krstu.

§ 3. Ale ak v prípadoch, o ktorých sa hovorí v § 1 a 2, pochybnosť o udelení alebo o platnosti krstu zostáva, krst sa nemá udeliť, kým sa krstencovi, ak je dospelý, nevysvetlí učenie o sviatosti krstu a kým sa jemu alebo ak ide o dieťa jeho rodičom, nevysvetlia dôvody pochybnej platnosti sláveného krstu.

Kán. 870 - Odložené alebo nájdené dieťa sa má pokrstiť, ak sa po starostlivom zisťovaní jeho krst nepotvrdí.

Kán. 871 - Potratové plody, ak sú živé, majú sa podľa možnosti pokrstiť.

IV. kapitola KRSTNÍ RODIČIA

Kán. 872 – Krstencovi, nakoľko je to možné, sa má dať krstný rodič, ktorého úlohou je dospelému krstencovi pomáhať pri uvedení do kresťanského života a pri krste dieťaťa priniesť ho spolu s rodičmi na krst a takisto sa usilovať, aby pokrstený viedol kresťanský život zodpovedajúci krstu a aby verne plnil záväzky, ktoré s ním súvisia.

Kán. 873 - Za krstného rodiča sa má brať iba jeden krstný otec alebo iba jedna krstná matka, alebo krstný otec a krstná matka.

Kán. 874 - § 1. Aby niekto mohol prijať úlohu krstného rodiča, je potrebné:

1. aby ho určil sám krstenec alebo jeho rodičia, alebo ich zástupca, alebo ak títo chýbajú, farár alebo vysluhovateľ a aby bol schopný a mal úmysel plniť túto úlohu;
2. aby zavŕšil šestnásť rok života, ak diecézny biskup nestanovil iný vek alebo ak sa farár alebo vysluhovateľ domnievajú, že z oprávneného dôvodu treba dať výnimku;
3. aby bol katolík, pobirmovaný, už prijal najsvätejšiu Eucharistiu a viedol život zodpovedajúci viere a úlohe, ktorú má prijať;
4. aby nebol postihnutý nijakým kánonickým trestom zákonne uloženým alebo vyhláseným;

² Pápež František, *De concordia inter Codices*, 31. mája 2016, *AAS* 108 (2016) 602-606.

³ Pápež František, *De concordia inter Codices*, 31. mája 2016, *AAS* 108 (2016) 602-606.

5. aby nebol otcom alebo matkou krstenca.

§ 2. Pokrstený, ktorý patrí do nekatolíckeho cirkevného spoločenstva, má sa prijať jedine spolu s katolíckym krstným rodičom, a to iba ako svedok krstu.

V. kapitola

DÔKAZ A ZÁPIS O UDELENOM KRSTE

Kán. 875 - Ak niet krstného rodiča, ten, kto vysluhuje krst, má sa postarať, aby bol pri krste aspoň svedok, ktorý môže dokázať udelenie krstu.

Kán. 876 - Na dokázanie udeleného krstu, ak sa tým nikomu nespôsobí ujma, stačí vyhlásenie jedného svedka, proti ktorému nemožno nič namietat' alebo prisaha samého pokrsteného, ak prijal krst v dospelom veku.

Kán. 877 - § 1. Farár miesta, v ktorom sa slávi krst, je povinný starostlivo a bezodkladne zapísať do knihy pokrstených mená pokrstených s uvedením vysluhovateľa, rodičov, krstných rodičov ako aj svedkov, ak boli prítomní, miesta a dátumu udeleného krstu spolu s uvedením dňa a miesta narodenia.

§ 2. Ak ide o dieťa narodené z nevydatej matky, treba zapísať meno matky, ak jej materstvo je verejne známe alebo sama od seba o to písomne alebo pred dvoma svedkami žiada; takisto treba zapísať meno otca, ak je jeho otcovstvo potvrdené nejakým verejným dokladom alebo jeho vyhlásením pred farárom a dvoma svedkami; v ostatných prípadoch sa má pokrstený zapísať bez uvedenia mena otca alebo rodičov.

§ 3. Ak ide o adoptívne dieťa, majú sa zapísať mená adoptujúcich a aspoň ak sa to robí v občianskej matrike kraja aj mená prirodzených rodičov podľa normy § 1 a 2 so zreteľom na predpisy konferencie biskupov.

Kán. 878 - Ak krst nebol udelený ani farárom ani v jeho prítomnosti, vysluhovateľ krstu, nech je to ktokoľvek, je povinný o udelenom krste upovedomiť farára farnosti, v ktorej bol krst udelený, aby krst zapísal podľa normy kán. 877 § 1.

II. titul

SVIATOSŤ BIRMOVANIA

Kán. 879 - Sviatosť birmovania, ktorá vtlačá znak a ktorou sú pokrstení, pokračujú na ceste uvádzania do kresťanského života, obohatení darom Ducha Svätého a dokonalejšie pripútaní k Cirkvi, posilňuje tých, čo ju prijali a užšie ich zaväzuje, aby slovom a skutkom boli svedkami Krista, šírili vieru a obhajovali ju.

I. kapitola

SLÁVENIE BIRMOVANIA

Kán. 880 - § 1. Sviatosť birmovania sa udeľuje pomazaním krizmou na čele, ktoré sa vykonáva vložení ruky a slovami predpísanými v schválených liturgických knihách.

§ 2. Krizma, ktorú treba používať pri sviatosti birmovania, musí byť posvätená biskupom, aj keď sviatosť vysluhuje kňaz.

Kán. 881 - Je vhodné, aby sa sviatosť birmovania slávila v kostole, a to v omši; z oprávneného a rozumného dôvodu sa však môže sláviť mimo omše a na hociktorom dôstojnom mieste.

II. kapitola

VYSLUHOVATEĽ BIRMOVANIA

Kán. 882 - Riadnym vysluhovateľom birmovania je biskup; túto sviatosť platne udeľuje aj kňaz, splnomocnený univerzálnym právom alebo osobitným poverením kompetentnej authority.

Kán. 883 - Splnomocnenie vysluhovať birmovanie samým právom majú:

1. v hraniciach svojej oblasti tí, ktorí sú podľa práva postavení na roveň diecéznemu biskupovi;
2. vzhľadom na určitú osobu kňaz, ktorý z moci úradu alebo mandátu diecézneho biskupa krstí osobu, ktorá vyrástla z detského veku alebo už pokrsteného prijíma do plného spoločenstva Katolíckej cirkvi;
3. vzhľadom na tých, ktorí sa nachádzajú v nebezpečenstve smrti, farár, ba hociktorý kňaz.

Kán. 884 - § 1. Diecézny biskup má birmovanie vysluhovať sám alebo sa má postarať, aby ho vysluhoval iný biskup; ak je to však nevyhnutné, splnomocnenie môže udeliť jednému alebo viacerým určeným kňazom, ktorí majú túto sviatosť vysluhovať.

§ 2. Biskup a takisto kňaz, ktorý na základe práva alebo osobitného udelenia kompetentnej authority má splnomocnenie birmovať, si môže v jednotlivých prípadoch z vážneho dôvodu pribrať kňazov, aby aj oni vysluhovali sviatosť.

Kán. 885 - § 1. Diecézny biskup je povinný sa postarať, aby sa sviatosť birmovania udeľovala jeho podriadeným, ktorí si ju riadne a rozumne žiadajú.

§ 2. Kňaz, ktorý má toto splnomocnenie, musí ho používať v prospech tých, pre ktorých bolo splnomocnenie udelené.

Kán. 886 - § 1. Biskup vo svojej diecéze zákonne vysluhuje sviatosť birmovania aj veriacim, ktorí mu nepodliehajú, ak tomu nebráni výslovný zákaz ich vlastného ordinára.

§ 2. Aby biskup dovolene vysluhoval birmovanie v cudzej diecéze, potrebuje, ak nejde o jeho podriadených, aspoň rozumne predpokladané dovolenie diecézneho biskupa.

Kán. 887 - Kňaz, ktorý má splnomocnenie vysluhovať birmovanie, udeľuje túto sviatosť dovolene aj cudzincom na území, ktoré mu bolo určené, ak tomu nebráni zákaz ich vlastného ordinára; na cudzom území ju nemôže nikomu platne udeliť pri zachovaní predpisu kán. 883, bod 3.

Kán. 888 - Vysluhovatelia, ktorí môžu birmovať na určitom území, môžu birmovať aj na vyňatých miestach toho istého územia.

III. kapitola

BIRMOVANCI

Kán. 889 - § 1. Prijat' birmovanie je schopný každý pokrstený a jedine pokrstený, ktorý ešte nebol birmovaný.

§ 2. Aby niekto mimo nebezpečenstva smrti dovolene prijal birmovanie, vyžaduje sa, aby ak má používanie rozumu, bol vhodne poučený, riadne disponovaný a vedel si obnoviť krstné sľuby.

Kán. 890 - Veriaci majú záväzok túto sviatosť prijat' vo vhodnom čase; rodičia, duchovní pastieri, predovšetkým farári sa majú starať, aby veriaci boli na jej prijatie riadne poučení a v príhodnom čase k nej pristúpili.

Kán. 891 - Sviatosť birmovania sa má veriacim udeľovať približne vo veku rozoznávania, ak konferencia biskupov nevymedzila iný vek alebo ak nehrozí nebezpečenstvo smrti, alebo ak sa podľa úsudku vysluhovateľa z vážneho dôvodu neodporúča niečo iné.

IV. kapitola

BIRMOVNÍ RODIČIA

Kán. 892 - Birmovanec má mať podľa možnosti birmovného rodiča, ktorého úlohou je starať sa, aby sa pobirmovaný správal ako opravdivý Kristov svedok a aby verne plnil povinnosti, ktoré s touto sviatosťou súvisia.

Kán. 893 - § 1. Aby niekto mohol plniť úlohu birmovného rodiča, je potrebné, aby vyhovoval podmienkam, o ktorých sa hovorí v kán. 874.

§ 2. Za birmovného rodiča je vhodné vziať toho, kto pri krste prijal úlohu krstného rodiča.

V. kapitola

DŮKAZ A ZÁPIS O UDELENOM BIRMOVANÍ

Kán. 894 - Na dokázanie udeleného birmovania sa majú zachovávať predpisy kán. 876.

Kán. 895 - Mená pobirmovaných s uvedením vysluhovateľa, rodičov a birmovných rodičov, miesta a dátumu udelenia birmovania sa majú zapísať do knihy pobirmovaných diecéznej kúrie alebo tam, kde to predpísala konferencia biskupov alebo diecézny biskup, do knihy, ktorú treba uchovávať vo farskom archíve; farár je povinný o udelenom birmovaní upovedomiť farára miesta krstu, aby sa urobil záznam v knihe pokrstených podľa normy kán. 535 § 2.

Kán. 896 - Ak miestny farár nebol prítomný, má ho vysluhovateľ sám alebo cez iného čím skôr upovedomiť o udelenom birmovaní.

III. titul

NAJSVÄTEJŠIA EUCHARISTIA

Kán. 897 - Najvznešenejšou sviatosťou je najsvätejšia Eucharistia, v ktorej je prítomný sám Kristus Pán, obetuje sa a je prijímaný a ktorou Cirkev ustavične žije a rastie. Eucharistická obeta, pamiatka smrti a zmŕtvychvstania Pána, v ktorej obeta kríža neprestajne pretrváva, je vrcholom a prameňom celého kultu a kresťanského života, ňou sa naznačuje a uskutočňuje jednota Božieho ľudu a dovršuje budovanie Kristovho tela. Ostatné sviatosti a všetky cirkevné diela apoštolátu totiž súvisia s najsvätejšou Eucharistiou a sú na ňu zamerané.

Kán. 898 - Veriaci majú mať najsvätejšiu Eucharistiu v najväčšej úcte tým, že sa aktívne zúčastňujú na slávení najvznešenejšej obety, s najväčšou nábožnosťou a často prijímajú túto sviatosť a uctievať ju s najhlbšou poklonou; duchovní pastieri pri objasňovaní náuky o tejto sviatosti majú veriacich o tejto povinnosti dôkladne poučovať.

I. kapitola

EUCCHARISTICKÉ SLÁVENIE

Kán. 899 - § 1. Eucharistické slávenie je konanie samého Krista a Cirkvi, v ktorej Kristus Pán službou kňaza obetuje seba samého, podstatne prítomného pod spôsobmi chleba a vína Bohu Otcovi a dáva sa ako duchovný pokrm veriacim, zapojeným do jeho obetovania.

§ 2. Pri eucharistickom zhromaždení je Boží ľud zvolaný v jedno za predsedníctva biskupa alebo pod jeho autoritou predsedajúceho kňaza, ktorí konajú v osobe Krista a všetci prítomní veriaci či klerici alebo laici účasťou na ňom spolupôsobia, každý svojím spôsobom podľa rozdielnosti svätení a liturgických úloh.

§ 3. Eucharistické slávenie sa má tak usporiadať, aby všetci zúčastnení dostali z neho čo najhornejšie ovocie, na dosiahnutie ktorého Kristus Pán ustanovil eucharistickú obetu.

1. článok

VYSLUHOVATEĽ NAJSVÄTEJŠEJ EUCCHARISTIE

Kán. 900 - § 1. Vysluhovateľom, ktorý v osobe Krista môže utvoriť sviatosť Eucharistie, je jedine platne vysvätený kňaz.

§ 2. Eucharistiu dovolene slávi kňaz nehatený kánonickým zákonom pri zachovaní predpisov kánonov, ktoré nasledujú.

Kán. 901 - Kňaz môže slúžiť omšu za kohokoľvek, tak za živých, ako aj za zomrelých.

Kán. 902 - Ak osov veriacich nevyžaduje alebo neodporúča niečo iné, kňazi môžu Eucharistiu koncebrovať, pričom však zostáva úplná sloboda jednotlivých kňazov sláviť Eucharistiu individuálne, nie však v čase, keď sa v tom istom kostole alebo kaplnke koná koncelebrácia.

Kán 903 – Kňazovi sa má dovoliť sláviť Eucharistiu, hoci je rektorovi kostola neznámy, len keď predloží odporúčajúcu listinu svojho ordinára alebo svojho predstaveného nie staršiu než jeden rok, alebo keď sa možno rozumne domnievať, že nemá prekážku ju sláviť.

Kán. 904 - Kňazi, majúc stále na pamäti, že v tajomstve eucharistickej obety sa trvalo vykonáva dielo vykúpenia, majú ju často sláviť; ba veľmi sa im odporúča každodenné slávenie, ktoré aj vtedy, keď nemôžu byť prítomní veriaci, je úkonom Krista a Cirkvi, a keď ho kňazi konajú, splňajú svoje hlavné poslanie.

Kán. 905 - § 1. Okrem prípadov, v ktorých je podľa normy práva dovolené v ten istý deň viac ráz sláviť alebo koncebrovať Eucharistiú, kňazovi nie je dovolené sláviť viac než raz za deň.

§ 2. Ak je nedostatok kňazov, miestny ordinár môže dovoliť, aby kňazi z oprávneného dôvodu slávil Eucharistiú dva razy za deň, ba keď to vyžadujú pastoračné potreby, v nedele a v prikázané sviatky aj tri razy.

Kán. 906 - Ak nie je oprávnený a rozumný dôvod, kňaz nemá sláviť eucharistickú obetu bez účasti aspoň jedného veriaceho.

Kán. 907 - Pri eucharistickom slávení nie je diakonom a laikom dovolené prednášať modlitby, najmä nie eucharistickú modlitbu, alebo robiť úkony, ktoré patria sláviacemu kňazovi.

Kán. 908 - Katolíckym kňazom je zakázané koncebrovať Eucharistiú spolu s kňazmi alebo služobníkmi cirkví alebo cirkevných spoločenstiev, ktoré nemajú plné spoločenstvo s Katolíckou cirkvou.

Kán. 909 - Kňaz nech nezanedbá náležite sa pripraviť modlitbou na slávenie eucharistickej obety a po jej skončení vzdať Bohu vd'aky.

Kán. 910⁴ - § 1. Riadnym vysluhovateľom svätého prijímania je biskup, kňaz a diakon.

§ 2. Mimoriadnym vysluhovateľom svätého prijímania je akolyta, ako aj iný veriaci poverený podľa normy kán. 230 § 3.

Kán. 911 - § 1. Povinnosť a právo zaniest' najsvätejšiu Eucharistiú chorým ako viatikum majú farár a farskí vikári, kapláni, ako aj predstavený spoločnosti v klerických rehoľných inštitútoch alebo spoločnostiach apoštolského života vo vzťahu ku všetkým, ktorí sa nachádzajú v dome.

§ 2. V prípade nevyhnutnosti alebo s aspoň predpokladaným povolením farára, kaplána alebo predstaveného, ktorých treba o tom neskôr upovedomiť, je povinný urobiť to ktorýkoľvek kňaz alebo iný vysluhovateľ svätého prijímania.

2. článok

ÚČASŤ NA NAJSVÄTEJŠEJ EUCHARISTII

⁴ PCCICAI, odpoveď II, z 20. februára 1987, AAS 80 (1988) 1373:

Pochybnosť: *Môže mimoriadny vysluhovateľ svätého prijímania poverený podľa normy kán. 910 § 2 a 230 § 3 plniť svoju pomocnú úlohu aj vtedy, ak sú v kostole prítomní riadni vysluhovatelia, ktorým v tom nič neprekáža, hoci sa nezúčastňujú na eucharistickom slávení?*

Odpoveď: *Záporne.*

Kán. 912 - Každý pokrstený, ktorému to právo nezakazuje, môže a musí sa mu umožniť pristúpiť k svätému prijímaniu.

Kán. 913 - § 1. Aby sa najsvätejšia Eucharistia mohla podávať deťom, vyžaduje sa, aby mali dostačujúce vedomosti a dôkladnú prípravu, aby primerane svojim schopnostiam chápali Kristovo tajomstvo a mohli s vierou a nábožne prijať Pánovo Telo.

§ 2. Deťom, ktoré sa nachádzajú v nebezpečenstve smrti, možno podať najsvätejšiu Eucharistiu, ak môžu rozoznať Kristovo Telo od obyčajného pokrmu a úctivo prijať sväté prijímanie.

Kán. 914 - Je povinnosťou predovšetkým rodičov a ich zástupcov, ako aj farára, postarať sa, aby sa deti po dosiahnutí používania rozumu náležite pripravili a čo najskôr sa po predchádzajúcej sviatostnej spovedi posilňovali týmto Božím pokrmom; úlohou farára je aj dozerať, aby k svätému prijímaniu nepristupovali deti, ktoré nedosiahli používanie rozumu alebo ktoré nepovažuje za dostatočne pripravené.

Kán. 915 - Exkomunikovaným a postihnutým interdiktom po uložení alebo vyhlásení trestu a iným, ktorí tvrdošijne zotrvávajú v zjavne ťažkom hriechu, sa nesmie dovoliť pristúpiť k svätému prijímaniu.

Kán. 916 - Kto si je vedomý ťažkého hriechu, nesmie bez predchádzajúcej sviatostnej spovede sláviť omšu ani prijímať Pánovo Telo, ak nie je na to vážny dôvod a niet príležitosti vyspovedať sa; v tomto prípade nech pamätá, že má povinnosť vzbudiť si úkon dokonalej ľútosti, ktorý zahŕňa predsavzatie čo najskôr sa vyspovedať.

Kán. 917⁵ - Kto najsvätejšiu Eucharistiu už prijal, môže ju v ten istý deň opäť prijať iba pri eucharistickom slávení, na ktorom sa zúčastňuje, pri neporušení predpisu kán. 921 § 2.

Kán. 918 - Veľmi sa odporúča, aby veriaci pristupovali k svätému prijímaniu pri samom eucharistickom slávení; mimo omše sa im však má vyslúžiť, keď ho žiadajú z oprávneného dôvodu, pri zachovaní liturgických obradov.

Kán. 919 - § 1. Kto chce prijať najsvätejšiu Eucharistiu, má sa aspoň jednu hodinu pred svätým prijímaním zdržiavať akéhokoľvek pokrmu a nápoja iba s výnimkou vody a liekov.

§ 2. Kňaz, ktorý v ten istý deň slávi dva alebo tri razy najsvätejšiu Eucharistiu, môže niečo požiť pred druhým alebo tretím slávením, hoci ešte neuplynula jedna hodina.

§ 3. Osoby pokročilého veku a tí, ktorí trpia nejakou chorobou, ako aj tí, ktorí ich opatrujú, môžu prijať najsvätejšiu Eucharistiu, hoci v predchádzajúcej hodine niečo požili.

Kán. 920 - § 1. Každý veriaci je po prvom prijatí najsvätejšej Eucharistie viazaný aspoň raz do roka pristúpiť k svätému prijímaniu.

⁵ PCCICAI, odpoveď I, z 26. mája 1984, AAS 76 (1984) 746:

Pochybnosť: *Či podľa normy kán. 917, veriaci, ktorý už prijal najsvätejšiu Eucharistiu, môže ju v ten istý deň prijať iba druhý raz alebo koľkokrát sa zúčastňuje na eucharistickom slávení?*

Odpoveď: *Kladne na prvú časť, záporne na druhú.*

§ 2. Toto prikázanie sa musí splniť vo veľkonočnom období, ak sa z oprávneného dôvodu nesplní v priebehu roka v inom čase.

Kán. 921 - § 1. Veriaci, ktorí sa z akejkoľvek príčiny nachádzajú v nebezpečenstve smrti, sa majú posilniť svätým prijímaním ako viatikom.

§ 2. Veľmi sa odporúča, aby tí, ktorí sa ocitli v ohrození života, opäť prijímali, hoci v ten istý deň už boli posilnení svätým prijímaním.

§ 3. Počas trvania nebezpečenstva smrti sa odporúča, aby sa sväté prijímanie vysluhovalo viac ráz v rozličných dňoch.

Kán. 922 - Sväté viatikum sa nemá chorým príliš oddaľovať, duchovní pastieri majú starostlivo dbať, aby sa ním chorí posilnili, kým sú pri plnom vedomí.

Kán. 923 - Veriaci sa môžu zúčastniť na eucharistickej obete a pristúpiť k svätému prijímaniu v ktoromkoľvek katolíckom obrade pri zachovaní predpisu kán. 844.

3. článok

OBRADY A CEREMÓNIE EUCHARISTICKÉHO SLÁVENIA

Kán. 924 - § 1. Najsvätejšia eucharistická obeta sa musí prinášať z chleba a vína, do ktorého treba primiešať trocha vody.

§ 2. Chlieb musí byť čisto pšeničný a nedávno upečený tak, aby nebolo nijaké nebezpečenstvo pokazenia.

§ 3. Víno musí byť prírodné z plodov viniča a nepokazené.

Kán. 925 - Sväté prijímanie sa má udeľovať len pod spôsobom chleba alebo podľa normy liturgických zákonov pod obidvoma spôsobmi; avšak v prípade nutnosti aj len pod spôsobom vína.

Kán. 926 - Pri eucharistickom slávení má kňaz podľa dávnej tradície Latinskej cirkvi používať nekvasený chlieb, kdekoľvek prináša obetu.

Kán. 927 - Ani v naliehavej krajnej potrebe sa vôbec nesmie konsekrovať jedna matéria bez druhej alebo aj obidve mimo eucharistického slávenia.

Kán. 928 - Eucharistické slávenie sa má vykonávať v jazyku latinskom alebo v inom jazyku, len ak boli liturgické texty legitímne schválené.

Kán. 929 - Pri slávení a vysluhovaní Eucharistie majú kňazi a diakoni nosiť posvätné rúcha predpísané rubrikami.

Kán. 930 - § 1. Chorý kňaz alebo kňaz pokročilého veku, ak nemôže stáť, môže sláviť eucharistickú obetu posediačky pri zachovaní liturgických zákonov, nie však pred ľuďmi, ak to nie je s dovoľením miestneho ordinára.

§ 2. Slepý kňaz alebo kňaz trpiaci inou chorobou dovolene slávi eucharistickú obeť s použitím akéhokoľvek schváleného omšového textu a v prípade potreby za prítomnosti iného kňaza alebo diakona alebo aj riadne poučeného laika, ktorý mu má pomáhať.

4. článok

ČAS A MIESTO SLÁVENIA EUCHARISTIE

Kán. 931 - Sláviť a rozdávať Eucharistiu možno v ktorýkoľvek deň a v ktorúkoľvek hodinu s výnimkou tých, ktoré sú podľa liturgických noriem vylúčené.

Kán. 932 - § 1. Eucharistické slávenie sa má konať na posvätnom mieste, ak v jednotlivom prípade potreba nevyžaduje niečo iné; v takom prípade musí byť slávenie na slušnom mieste.

§ 2. Eucharistickú obeť treba vykonávať na posvätenom alebo požehnanom oltári; mimo posvätného miesta sa môže použiť vhodný stôl, vždy prikrytý obrusom a korporálom.

Kán. 933 - Z oprávneného dôvodu a s výslovným dovolením miestneho ordinára je kňazovi dovolené sláviť Eucharistiu v kostole niektorej cirkvi alebo cirkevného spoločenstva, ktoré nemajú plné spoločenstvo s Katolíckou cirkvou, pričom treba vylúčiť pohoršenie.

II. kapitola

UCHOVÁVANIE A UCTIEVANIE NAJSVÄTEJŠEJ EUCHARISTIE

Kán. 934 - § 1. Najsvätejšia Eucharistia:

1. sa musí uchovávať v katedrálnej kostole alebo v kostole, ktorý je mu postavený na roveň, v každom farskom kostole, ako aj v kostole alebo kaplnke, ktoré sú pripojené k domu rehoľného inštitútu alebo spoločnosti apoštolského života;

2. sa môže uchovávať v súkromnej kaplnke biskupa a s dovolením miestneho ordinára v iných kostoloch, kaplnkách a súkromných kaplnkách.

§ 2. Na posvätných miestach, kde sa uchováva najsvätejšia Eucharistia, musí byť vždy niekto, kto sa má o ňu starať a kňaz tam má podľa možnosti sláviť omšu aspoň dva razy do mesiaca.

Kán. 935 - Nikomu nie je dovolené držať u seba najsvätejšiu Eucharistiu alebo ju so sebou nosiť pri cestovaní, ak to nie je z naliehavej pastoračnej potreby a pri zachovaní predpisov diecézneho biskupa.

Kán. 936 - V dome rehoľného inštitútu alebo v inom dome s náboženským poslaním sa má najsvätejšia Eucharistia uchovávať iba v kostole alebo v hlavnej kaplnke pripojenej k domu; ordinár však z oprávneného dôvodu môže dovoliť, aby sa uchovávala aj v inej kaplnke toho istého domu.

Kán. 937 - Ak neprekáža vážny dôvod, kostol, v ktorom sa uchováva najsvätejšia Eucharistia, má byť otvorený pre veriacich aspoň niekoľko hodín denne, aby sa pred Najsvätejšou sviatosťou mohli venovať modlitbe.

Kán. 938 - § 1. Najsvätejšia Eucharistia sa má nastálo uchovávať iba v jednom svätostánku kostola alebo kaplnky.

§ 2. Svätostánok, v ktorom sa uchováva najsvätejšia Eucharistia, má byť umiestnený v takej časti kostola alebo kaplnky, ktorá je význačná, viditeľná, dôstojne vyzdobená, vhodná na modlitbu.

§ 3. Svätostánok, v ktorom sa nastálo uchováva najsvätejšia Eucharistia, má byť nepohnutelný, zhotovený z pevného nepriehľadného materiálu a uzavretý tak, aby sa čo najviac vylúčilo nebezpečenstvo zneuctenia.

§ 4. Z vážneho dôvodu je dovolené uchovávať najsvätejšiu Eucharistiu najmä v nočnom čase na inom bezpečnejšom a dôstojnom mieste.

§ 5. Kto má na starosti kostol alebo kaplnku, má sa postarať, aby sa čo najstarostlivejšie strážil kľúč od svätostánku, v ktorom sa uchováva najsvätejšia Eucharistia,.

Kán. 939 - Konsekrované hostie sa majú uchovávať v množstve dostačujúcom pre potreby veriacich v cibóriu čiže v nádobe a majú sa často obnovovať, keď sa staré náležite spotrebujú.

Kán. 940 - Pred svätostánkom, v ktorom sa uchováva najsvätejšia Eucharistia, má stále svietiť osobitná lampa, ktorou sa naznačuje a uctieva prítomnosť Krista.

Kán. 941 - § 1. V kostoloch alebo kaplnkách, ktorým je dovolené uchovávať najsvätejšiu Eucharistiu, sa môžu konať vyloženia buď v cibóriu alebo v monštrancii pri zachovaní noriem predpísaných v liturgických knihách.

§ 2. Počas slávenia omše nemá byť v tom istom priestore kostola alebo kaplnky vyložená Najsvätejšia sviatosť.

Kán. 942 - Odporúča sa, aby sa v týchto kostoloch a kaplnkách každoročne konalo slávnostné vyloženie Najsvätejšej sviatosti primerane dlhý, aj keď nie súvislý čas, aby miestne spoločenstvo intenzívnejšie meditovalo o eucharistickom tajomstve a klaňalo sa mu; takéto vyloženie sa však má konať len vtedy, keď sa predvída primeraná účasť veriacich a pri zachovaní stanovených noriem.

Kán. 943 - Vykonávateľom vyloženia Najsvätejšej sviatosti a eucharistického požehnania je kňaz alebo diakon; za osobitných okolností vykonávateľom len vyloženia a uloženia, ale bez požehnania, je akolyta, mimoriadny vysluhovateľ svätého prijímania alebo niekto iný poverený miestnym ordinárom, pričom má zachovať predpisy diecézneho biskupa.

Kán. 944 - § 1. Kde je to podľa úsudku diecézneho biskupa možné, má sa najmä na slávnosť Kristovho Tela a Krvi konať ako verejné svedectvo úcty voči najsvätejšej Eucharistii procesia vedená po verejných cestách.

§ 2. Diecézny biskup má vydať nariadenia o procesiách, o účasti na nich a ich dôstojnosti.

III. kapitola

MILODAR VENOVANÝ NA SLÁVENIE OMŠE

Kán. 945 - § 1. Podľa schváleného zvyku Cirkvi každému kňazovi, ktorý slávi alebo koncelebruje omšu, je dovolené prijať venovaný milodar, aby slúžil omšu na určitý úmysel.
§ 2. Kňazom sa naliehavo odporúča, aby aj bez prijatia milodaru slávil omšu na úmysel veriacich, najmä biednych.

Kán. 946 – Veriaci, ktorí obetujú milodar, aby sa na ich úmysel slúžila omša, prispievajú k dobru Cirkvi a jeho venovaním majú účasť na jej starostlivosti o podporu služobníkov a ich činností.

Kán. 947 - Omšové milodary treba úplne uchrániť pred akýmkoľvek čo i len zdaním predávania alebo obchodovania.

Kán. 948 - Jednotlivo treba obetovať omše na úmysly, na ktoré bol jednotlivo venovaný a prijatý hoci len skromný milodar.

Kán. 949 - Kto má záväzok sláviť omšu a obetovať ju na úmysel tých, ktorí venovali milodar, má tento záväzok aj vtedy, keby sa prijaté milodary bez jeho viny stratili.

Kán. 950 - Ak sa venuje suma peňazí na slúženie omší bez určenia počtu omší, ktoré treba sláviť, počet omší sa vyráta so zreteľom na milodar stanovený v mieste, na ktorom sa darca zdržiava, ak sa zákonne nemusí predpokladať, že jeho úmysel bol iný.

Kán. 951⁶ - § 1. Kňaz, ktorý v ten istý deň slávi viac omší, môže každú obetovať na úmysel, na ktorý bol venovaný milodar, ale okrem dňa Narodenia Pána má si ponechať milodar iba za jednu omšu, ostatné však má odovzdať na ciele, ktoré predpísal ordinár, pričom je dovolená určitá odmena z vonkajšieho titulu.

§ 2. Kňaz, ktorý v ten istý deň koncelebruje druhú omšu, z nijakého titulu nemôže za ňu prijať milodar.

Kán. 952 - § 1. Provinčný koncil alebo zhromaždenie biskupov provincie má pre celú provinciu dekrétom určiť, aký milodar sa má venovať na slávenie a slúženie omše a kňazovi nie je dovolené žiadať vyššiu sumu; smie však prijať dobrovoľne venovaný milodar vyšší, ale aj nižší, než je určený za slúženie omše.

§ 2. Kde taký dekrét chýba, má sa zachovať zvyk platný v diecéze.

§ 3. Aj členovia všetkých rehoľných inštitútov sa musia pridržovať toho istého dekrétu alebo miestneho zvyku, o ktorých sa hovorí v § 1 a 2.

Kán. 953 - Nikomu nie je dovolené prijať toľko milodarov na omše, ktoré má sám odslúžiť, koľkým v priebehu roka nemôže zadosťučiť.

⁶ PCCICAI, odpoveď I, z 20. februára 1987, AAS 79 (1987) 1132:

Pochybnosť: *Ordinárom, o ktorom hovorí kán. 951 § 1, treba rozumieť ordinára miesta, kde sa slávi omša, alebo vlastného ordinára kňaza, ktorý slávi omšu?*

Odpoveď: *Záporne na prvú časť; kladne na druhú, ak len nejde o farárov alebo farských vikárov, pre ktorých sa ordinárom rozumie miestny ordinár.*

Kán. 954 - Ak v niektorých kostoloch alebo kaplnkách žiadajú sláviť väčší počet omší, ako je možné ich tam sláviť, je dovolené sláviť ich inde, ak darcovia výslovne nevyjadrili opačnú vôľu.

Kán. 955 - § 1. Kto slávenie omší, ktoré treba odslúžiť, mieni zveriť iným, ich slávenie má čo najskôr zveriť kňazom podľa svojho výberu, len keď zistí, že proti nim nemožno nič namietat'. Musí odovzdať celý prijatý milodar, ak nie je s istotou preukázané, že to, čo prevyšuje sumu stanovenú v diecéze, bolo dané osobne pre neho; je tiež povinný starať sa o slávenie omší, kým nedostane potvrdenie tak o prevzatom záväzku ako aj o prijatom milodare.

§ 2. Čas, v ktorom treba omše sláviť, sa začína dňom, v ktorom ich kňaz prijal na slávenie, ak nie je zrejmé niečo iné.

§ 3. Tí, ktorí iným zverujú omše na slávenie, bezodkladne majú zapísať do knihy tak prijaté omše, ako aj tie, ktoré odovzdali iným, pričom zapíšu aj milodary za ne.

§ 4. Každý kňaz musí presne zapísať omše, ktoré prijal na slávenie a ktorým zadosťučinil.

Kán. 956 - Jednotliví správcovia darov na nábožné ciele, ako aj tí, ktorí sú akokoľvek povinní starať sa o slávenie omší či klerici alebo laici, majú záväzok omší, ktorým nebolo v priebehu roka zadosťučinené, odovzdať svojim ordinárom spôsobom, ktorí majú oni určiť.

Kán. 957 - Povinnosť a právo dozerat' na plnenie omšových záväzkov v kostoloch svetského kléru prislúcha miestnemu ordinárovi, v kostoloch rehoľných inštitútov alebo spoločností apoštolského života ich predstaveným.

Kán. 958 - § 1. Farár, ako aj rektor kostola alebo iného nábožného miesta, kde sa zvyčajne prijímajú omšové milodary, majú mať osobitnú knihu, do ktorej sa má starostlivo zapisovať počet omší, ktoré treba sláviť, úmysel, venovaný milodar, ako aj vykonané slávenie.

§ 2. Ordinár je viazaný každoročne tieto knihy sám alebo prostredníctvom iných skontrolovať.

IV. titul

SVIATOSŤ POKÁNIA

Kán. 959 - Vo sviatosti pokánia veriaci, ktorí vyznávajú hriechy zákonnému vysluhovateľovi, ľutujú ich a majú predsavzatie sa polepšiť, rozhrešením, ktoré im udelí ten istý vysluhovateľ, dostávajú od Boha odpustenie hriechov spáchaných po krste a súčasne sa zmierujú s Cirkvou, ktorú hriechmi ranili.

I. kapitola

SLÁVENIE SVIATOSTI

Kán. 960 - Individuálna a úplná spoveď a rozhrešenie sú jediným riadnym spôsobom, ktorým sa veriaci, vedomý si ťažkého hriechu, zmieruje s Bohom a s Cirkvou; iba fyzická alebo morálna nemožnosť ospravedľňuje od takejto spovede; v tomto prípade sa zmierenie môže dosiahnuť aj inými spôsobmi.

Kán. 961 - § 1. Rozhrešenie sa nemôže udeľovať viacerým kajúcnikom súčasne všeobecným spôsobom bez predchádzajúcej individuálnej spovede, iba ak:

1. hrozí nebezpečenstvo smrti a niet dost' času, aby kňaz alebo kňazi vypočuli spoveď jednotlivých kajúcnikov;

2. je vážna potreba, totiž keď so zreteľom na počet kajúcnikov nie je k dispozícii dostatok spovedníkov, aby v primeranom čase riadne vypočuli spoveď jednotlivcov, takže kajúcnici by boli bez vlastnej viny nútení zostať dlho bez sviatostnej milosti alebo svätého prijímania; potreba sa však nepovažuje za dostačujúcu, keď je nedostatok spovedníkov len z dôvodu, že sa zhromaždil veľký počet kajúcnikov, aký sa môže vyskytnúť pri nejakej veľkej slávnosti alebo na púti.

§ 2. Posúdiť, či jestvujú podmienky vyžadované podľa normy § 1, bod 2, prináleží biskupovi, ktorý so zreteľom na kritériá dohodnuté s ostatnými členmi konferencie biskupov môže určiť prípady takej potreby.

Kán. 962 - § 1. Aby veriaci platne prijal sviatostné rozhrešenie udelené viacerým naraz, vyžaduje sa nielen to, aby bol vhodne disponovaný, ale aj aby si súčasne predsavzal, že v náležitom čase jednotlivo vyzná ťažké hriechy, ktoré nateraz takto vyznať nemôže.

§ 2. Veriaci majú byť podľa možnosti aj pri príležitosti prijímania všeobecného rozhrešenia poučení o požiadavkách stanovených v § 1 a všeobecnému rozhrešeniu aj v nebezpečenstve smrti, ak to čas dovoľuje, má predchádzať povzbudenie, aby sa každý usiloval vzbudiť si úkon dokonalej ľútosti.

Kán. 963 - Pri zachovaní záväzku, o ktorom sa hovorí v kán. 989, ten, komu sa všeobecným rozhrešením odpúšťajú ťažké hriechy, má čím skôr, keď sa naskytné príležitosť, pristúpiť k individuálnej spovedi skôr, než prijme iné všeobecné rozhrešenie, ak sa nevyskytné oprávnený dôvod.

Kán. 964⁷ - § 1. Vlastným miestom na prijímanie sviatostnej spovede je kostol alebo kaplnka.

§ 2. Čo sa týka spovednice, konferencia biskupov má vydať normy, pričom sa má dbať na to, aby boli spovednice vždy na viditeľnom mieste, opatrené pevnou mriežkou medzi kajúcnikom a spovedníkom, aby ich mohli slobodne používať veriaci, ktorí si to želajú.

§ 3. Spoveď sa nemá prijímať mimo spovednice, ak to nie je z oprávneného dôvodu.

II. kapitola

VYSLUHOVATEĽ SVIATOSTI POKÁNIA

Kán. 965 - Vysluhovateľom sviatosti pokánia je jedine kňaz.

⁷ PCLTI, odpoveď, zo 7. júla 1998, AAS 90 (1998) 711:

Pochybnosť: *Môže vysluhovateľ sviatosti vzhľadom na predpis kán. 964 § 2 z oprávneného dôvodu, okrem prípadu potreby, zákonne rozhodnúť, aby sa sviatostná spoveď prijala v spovednici opatrenej pevnou mriežkou, hoci kajúcnik azda žiada inak?*

Odpoveď: *Kladne.*

Kán. 966 - § 1. Na platné rozhréšenie od hriechov sa vyžaduje, aby vysluhovateľ okrem moci posvätného stavu mal splnomocnenie vykonávať ju veriacim, ktorým udeľuje rozhréšenie.

§ 2. Toto splnomocnenie môže kňaz dostať buď samým právom alebo udelením kompetentnou autoritou podľa normy kán. 969.

Kán. 967 - § 1. Okrem Rímskeho veľkňaza právomoc spovedať veriacich všade na svete majú samým právom kardináli; takisto aj biskupi, ktorí ho všade aj dovolene používajú, ak im to diecézny biskup v jednotlivom prípade neodoprel.

§ 2. Tí, ktorí majú trvalú právomoc spovedať či už na základe úradu alebo na základe udelenia ordinára miesta inkardinácie alebo miesta, kde majú trvalé bydlisko, môžu túto právomoc používať všade, ak to miestny ordinár v jednotlivom prípade neodoprel, pri zachovaní predpisov kán. 974 § 2 a 3.

§ 3. Samým právom tú istú právomoc spovedať majú voči členom a iným, nachádzajúcim sa vo dne i v noci v dome inštitútu alebo spoločnosti tí, ktorí z úradu alebo na základe udelenia kompetentným predstaveným sú vybavení splnomocnením spovedať podľa normy kán. 968 § 2 a 969 § 2; tí ho používajú aj dovolene, ak to niektorý vyšší predstavený vo vzťahu k vlastným podriadeným v jednotlivom prípade neodoprel.

Kán. 968 - § 1. Z úradu má právomoc spovedať miestny ordinár, kanonik penitenciár a rovnako aj farár a tí, ktorí sú na úrovni farára, každý pre svoju oblasť.

§ 2. Z úradu majú právomoc spovedať svojich členov a tých, ktorí sa vo dne i v noci nachádzajú v dome, predstavení rehoľného inštitútu alebo spoločnosti apoštolského života, ak sú klerické pápežského práva, ktorí podľa normy konštitúcií majú riadiacu výkonnú moc pri zachovaní predpisu kán. 630 § 4.

Kán. 969 - § 1. Jedine miestny ordinár je kompetentný udeliť ktorýmkoľvek kňazom splnomocnenie spovedať ktorýchkoľvek veriacich; avšak kňazi, ktorí sú členmi rehoľných inštitútov, nemajú toto splnomocnenie používať bez aspoň predpokladaného dovolenia svojho predstaveného.

§ 2. Predstavený rehoľného inštitútu alebo spoločnosti apoštolského života, o ktorom sa hovorí v kán. 968 § 2, je kompetentný udeliť ktorémukoľvek kňazovi splnomocnenie spovedať svojich podriadených a tých, ktorí sa vo dne i v noci nachádzajú v dome.

Kán. 970 - Splnomocnenie spovedať sa má udeľovať iba kňazom, o ktorých sa skúškou zistilo, že sú súci alebo ich súcosť je potvrdená odinakiaľ.

Kán. 971 - Miestny ordinár nemá udeliť trvalé splnomocnenie spovedať kňazovi, hoci má v jeho oblasti trvalé alebo prechodné bydlisko, ak predtým podľa možnosti nevypočul ordinára tohto kňaza.

Kán. 972 - Splnomocnenie spovedať môže kompetentná autorita, o ktorej sa hovorí v kán. 969, udeliť či už na neurčitý alebo určitý čas.

Kán. 973 - Trvalé splnomocnenie na spovedanie sa má udeliť písomne.

Kán. 974 - § 1. Miestny ordinár a takisto kompetentný predstavený nemá odobrať udelené trvalé splnomocnenie spovedať, ak nie je na to vážny dôvod.

§ 2. Keď miestny ordinár, o ktorom sa hovorí v kán. 967 § 2, odoberie splnomocnenie spovedať, ktoré on udelil, kňaz stráca toto splnomocnenie všade; keď toto splnomocnenie odoberie iný miestny ordinár, stráca ho iba na území ordinára, ktorý ho odobral.

§ 3. Každý miestny ordinár, ktorý nejakému kňazovi odobral splnomocnenie spovedať, má vyrozumieť ordinára, ktorý je vlastný kňazovi z dôvodu inkardinácie alebo ak ide o člena rehoľného inštitútu, jeho kompetentného predstaveného.

§ 4. Ak splnomocnenie spovedať odoberie vlastný vyšší predstavený, kňaz stráca všade splnomocnenie spovedať vzhľadom na členov inštitútu; keď toto splnomocnenie odoberie iný kompetentný predstavený, stráca ho iba vo vzťahu k podriadeným v jeho oblasti.

Kán. 975 - Splnomocnenie, o ktorom sa hovorí v kán. 967 § 2, okrem odobratia zaniká stratou úradu, alebo exkardináciou, alebo stratou trvalého bydliska.

Kán. 976 - Každý kňaz, hoci nemá právomoc spovedať, rozhrešuje platne a dovolene od akýchkoľvek cenzúr a hriechov ktorýchkoľvek kajúcnikov, ktorí sa nachádzajú v nebezpečenstve smrti, hoci je prítomný schválený kňaz.

Kán. 977 - Rozhrešenie spolupáchateľa v hriechu proti šiestemu prikázaniu Desatora je okrem nebezpečenstva smrti neplatné.

Kán. 978 - § 1. Kňaz má mať pri spovedaní na pamäti, že berie na seba úlohu sudcu a rovnako lekára a že je Bohom ustanovený za vysluhovateľa Božej spravodlivosti a súčasne aj milosrdenstva, aby sa staral o Božiu česť a spásu duší.

§ 2. Spovedník ako služobník Cirkvi sa pri vysluhovaní tejto sviatosti má verne pridržiavať nauky magistéria a noriem, ktoré vydala kompetentná autorita.

Kán. 979 - Kňaz má pri kladení otázok postupovať rozvážne a ohľaduplne so zreteľom na stav a vek kajúcnika a nemá sa vyzvedať na meno spolupáchateľa.

Kán. 980 - Ak spovedník nemá pochybnosti o disponovanosti kajúcnika a ten si rozhrešenie žiada, rozhrešenie sa mu nemá odoprieť ani oddialiť.

Kán. 981 - Spovedník má podľa povahy a množstva hriechov, ale so zreteľom na stav kajúcnika, uložiť spasiteľné a primerané zadost'uchinenia, ktoré je kajúcnik povinný osobne splniť.

Kán. 982 - Kto sa spovedá, že falošne obvinil nevinného spovedníka pred cirkevnou autoritou zo zločinu navádzania na hriech proti šiestemu prikázaniu Desatora, tomu sa nesmie dať rozhrešenie, ak prv formálne neodvolal falošné obvinenie a nie je ochotný napraviť prípadné škody.

Kán. 983 - § 1. Sviatostné tajomstvo je neporušiteľné; preto spovedník vôbec nesmie slovami alebo akýmkoľvek iným spôsobom, alebo z akéhokoľvek dôvodu nejakou prezradiť kajúcnika.

§ 2. Zachovávať tajomstvo je povinný aj tlmočník, ak sa zúčastní, ako aj všetci ostatní, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom dozvedeli o hriechoch zo spovede.

Kán. 984 - § 1. Spovedníkovi sa úplne zakazuje použiť poznatky získané zo spovede, keď to kajúcnikovi priťažší, aj keď je vylúčené akékoľvek nebezpečenstvo odhalenia.

§ 2. Kto je ustanovený za autoritu, nemôže nijakým spôsobom použiť vo vonkajšom riadení poznatok, ktorý má o hriechoch zo spovede, vypočutej v ktoromkoľvek čase.

Kán. 985 - Magister novicov a jeho pomocník, rektor seminára alebo iného výchovného inštitútu nech neprijímajú sviatostné spovede im zverených, zdržiavajúcich sa v tom istom dome, len ak to im zverení v jednotlivých prípadoch žiadajú z vlastnej vôle.

Kán. 986 - § 1. Každý, komu je na základe úlohy zverená starostlivosť o duše, je viazaný postarať sa, aby boli spovedaní veriaci, ktorí sú mu zverení a ktorí si spoveď rozumne žiadajú, a aby sa im poskytla príležitosť na individuálnu spoveď v stanovených dňoch a hodinách, ktoré im vyhovujú.

§ 2. V prípade súrnej potreby je každý spovedník povinný vyspovedať veriacich a v nebezpečenstve smrti každý kňaz.

III. kapitola KAJÚCNIK

Kán. 987 - Na prijatie spásonosného lieku sviatosti pokánia má byť veriaci tak pripravený, aby zavrhol hriechy, ktoré spáchal a s predsavzatím polepšiť sa, obrátil sa k Bohu.

Kán. 988 - § 1. Veriaci je povinný vyspovedať sa podľa druhu a počtu zo všetkých ťažkých hriechov spáchaných po krste a mocou kľúčov v Cirkvi ešte priamo neodpustených a ani v individuálnej spovedi nevyznaných, ktorých si je vedomý po dôkladnom spytovaní svedomia.

§ 2. Veriacim sa odporúča, aby sa spovedali aj zo všedných hriechov.

Kán. 989 - Každý veriaci, keď dosiahol vek rozoznávania, je povinný úprimne sa vyspovedať z ťažkých hriechov aspoň raz do roka.

Kán. 990 - Nikomu sa nebráni, aby sa vyspovedal pomocou tlmočníka, avšak treba sa vyhnúť zneužitiu a pohoršeniu a treba zachovať predpis kán. 983 § 2.

Kán. 991 - Každý veriaci sa môže vyznať z hriechov zákonne schválenému spovedníkovi, ktorého si vybral, hoci aj iného obradu.

IV. kapitola ODPUSTKY

Kán. 992 - Odpustky sú odpustením časného trestu pred Bohom za hriechy už odpustené z hľadiska viny, ktoré náležite disponovaný veriaci za istých a určených podmienok

dosahuje pomocou Cirkvi, ktorá ako služobníčka vykúpenia svojou mocou rozdáva a udeľuje poklad zadosťučinení Krista a svätých.

Kán. 993 - Odpustky sú čiastočné alebo úplné podľa toho či od časného trestu, ktorý treba odpykať za hriechy, oslobodzujú čiastočne alebo úplne.

Kán. 994 - Každý veriaci môže tak čiastočné, ako aj úplné odpustky získať buď pre seba alebo venovať za zosnulých na spôsob príhovoru.

Kán. 995 - § 1. Okrem najvyššej autority Cirkvi môžu odpustky udeľovať len tí, ktorým túto moc priznáva právo alebo im ju udelil Rímsky veľkňaz.

§ 2. Žiadna autorita nižšia než Rímsky veľkňaz nemôže iným zveriť moc udeľovať odpustky, ak jej to Apoštolský stolec výslovne nedovoliť.

Kán. 996⁸ - § 1. Aby bol niekto schopný získať odpustky, musí byť pokrstený, neexkomunikovaný a v stave milosti aspoň pri ukončení predpísaných úkonov.

§ 2. Aby ich však schopný subjekt získal, musí mať aspoň všeobecný úmysel dosiahnuť ich a uložené úkony splniť v stanovenom čase a nariadeným spôsobom podľa znenia udelenia.

Kán. 997 – Čo sa týka udeľovania a používania odpustkov, treba navyše zachovávať ostatné predpisy, ktoré sa nachádzajú v osobitných zákonoch Cirkvi.

V. titul

SVIATOSŤ POMAZANIA CHORÝCH

Kán. 998 - Pomazanie chorých, ktorým Cirkev odporúča veriacich, ktorí sú nebezpečne chorí, trpiacemu a oslávenému Pánovi, aby im uľavil a spasil ich, sa udeľuje pomazaním chorých olejom a vyslovením slov predpísaných v liturgických knihách.

I. kapitola

SLÁVENIE SVIATOSTI

Kán. 999 - Olej používaný pri pomazaní chorých môžu okrem biskupa požehnať:

1. tí, ktorí sú podľa práva postavení na roveň diecéznemu biskupovi;
2. v prípade potreby každý kňaz, ale iba počas slávenia sviatosti.

⁸ Paenitentiaria apostolica, odpoveď, z 1. júla 1992, AAS 84 (1992) 935:

Pochybnosť: Apoštolská penitenciária bola požiadaná dať odpoveď, či normu 24 Enchiridii indulgentiarum tohto znenia „Skutkom, ktorý je niekto zákonom alebo príkazom viazaný vykonať, nemôže získať odpustky, ak sa v samotnom udelení výslovne nehovorí iné; kto však vykoná skutok, ktorý mu bol uložený ako sviatostné pokánie a zároveň je obdarený odpustkami, môže súčasne aj splniť pokánie, aj získať odpustky“ – treba tak rozumieť, že modlitby a nábožné úkony, ktoré muži i ženy, členovia inštitútov zasväteného života a spoločnosti apoštolského života sú viazaní obetovať alebo vykonať na základe svojich regúl alebo konštitúcií alebo inak z príkazu, sa majú považovať za vylúčené z možnosti dosiahnuť odpustky, alebo tak, že stačia na ich dosiahnutie? Táto otázka sa vzťahuje najmä na adoráciu Najsvätejšej sviatosti (porov. Enchiridion indulgentiarum, Concessio n. 48), čítanie Svätého písma (porov. tamže, Concessio n. 50).

Odpoveď: Apoštolská penitenciária po zrelom zvážení odpovedá: záporne na prvú časť, kladne na druhú časť; to znamená: tieto modlitby a nábožné úkony platia aj pre získanie odpustkov.

Kán. 1000 - § 1. Pomazania sa majú presne vykonať slovami podľa poriadku a spôsobom, ako to predpisujú liturgické knihy; avšak v naliehavom prípade stačí jediné pomazanie na čele alebo aj na inej časti tela pri vyslovení celej formuly.

§ 2. Pomazania má vykonať vysluhovateľ vlastnou rukou, ak sa z vážneho dôvodu neodporúča použiť nástroj.

Kán. 1001 - Duchovní pastieri a príbuzní chorých sa majú postarať, aby boli chorí vo vhodnom čase posilnení touto sviatosťou.

Kán. 1002 - Spoločné slávenie pomazania chorých súčasne pre viacerých chorých, ktorí majú byť vhodne pripravení a náležite disponovaní, sa môže vykonávať podľa predpisov diecézneho biskupa.

II. kapitola

VYSLUHOVATEĽ POMAZANIA CHORÝCH

Kán. 1003 - § 1. Pomazanie chorých platne vysluhuje každý kňaz a jedine kňaz.

§ 2. Povinnosť a právo vysluhovať pomazanie chorých majú všetci kňazi, ktorým je zverená starostlivosť o duše voči veriacim zvereným ich pastoračnej službe; z rozumného dôvodu môže túto sviatosť vysluhovať každý iný kňaz s aspoň predpokladaným súhlasom kňaza, o ktorom sa hovorí vyššie.

§ 3. Každému kňazovi je dovolené nosiť so sebou požehnaný olej, aby v prípade potreby mohol vysluhovať sviatosť pomazania chorých.

III. kapitola

PRIJÍMATELIA POMAZANIA CHORÝCH

Kán. 1004 - § 1. Pomazanie chorých sa môže vyslúžiť veriacemu, ktorý sa po dosiahnutí používania rozumu začína pre chorobu alebo starobu ocitať v nebezpečenstve.

§ 2. Táto sviatosť sa môže opakovať, ak chorý po vyzdravení znova upadol do ťažkej choroby alebo ak sa počas trvania tej istej choroby nebezpečenstvo stalo vážnejším.

Kán. 1005 - V pochybnosti, či chorý dosiahol používanie rozumu, či je nebezpečne chorý alebo či je už mŕtvy, má sa táto sviatosť udeliť.

Kán. 1006 - Táto sviatosť sa má udeliť chorým, ktorí keby boli pri vedomí, aspoň implicitne by si ju žiadali.

Kán. 1007 - Pomazanie chorých sa nemá udeliť tým, ktorí tvrdošijne zotrvávajú v zjavne ťažkom hriechu.

VI. titul

POSVÄTNÝ STAV

Kán. 1008 - Sviatosťou posvätného stavu sú z Božieho ustanovenia niektorí spomedzi veriacich nezmazateľným znakom, ktorým sú označení, ustanovení za posvätných

služobníkov, ktorí sú vysvätení a určení, aby primerane svojmu stupňu slúžili Božiemu ľudu s novou a zvláštnou hodnotou.⁹

Kán. 1009 - § 1. Stupne posvätného stavu sú episkopát, presbyterát a diakonát.

§ 2. Udeľujú sa vkladáním rúk a konsekračnou modlitbou, ktorú pre jednotlivé stupne predpisujú liturgické knihy.

§ 3. Tí, ktorí sú ustanovení v stupni episkopátu alebo presbyterátu, prijímajú poslanie a poverenie konať v osobe Krista Hlavy, diakoni však dostávajú schopnosť slúžiť Božiemu ľudu diakoniou liturgie, slova a lásky.

I. kapitola

SLÁVENIE A VYSLUHOVATEĽ VYSVIACKY

Kán. 1010 - Vysviacka sa má sláviť počas slávnostnej omše v nedeľu alebo v prikázaný sviatok, ale z pastoračných dôvodov sa môže konať aj v iné i všedné dni.

Kán. 1011 - § 1. Vysviacka sa vo všeobecnosti má sláviť v katedrálnej kostole; z pastoračných dôvodov sa však môže sláviť aj v inom kostole alebo kaplnke.

§ 2. Na vysviacku treba pozvať klerikov a iných veriacich, aby sa na slávení zúčastnili v čo najväčšom počte.

Kán. 1012 - Vysluhovateľom posvätnej vysviacky je vysvätený biskup.

Kán. 1013 - Nijakému biskupovi nie je dovolené vysvätiť niekoho za biskupa, ak vopred nie je isté, že je na to pápežský mandát.

Kán. 1014 - Ak Apoštolský stolec nedal dišpenz, biskup, hlavný svätiteľ pri biskupskej vysviacke, si má za spolusvätiteľov pribrať aspoň dvoch biskupov; je však veľmi vhodné, aby spolu s nimi vyvoleného vysvätili všetci prítomní biskupi.

Kán. 1015 - § 1. Na presbyterát a diakonát má byť každý vysvätený vlastným biskupom alebo na základe jeho zákonnej dovoľujúcej listiny.

§ 2. Vlastný biskup, ktorému neprekáža oprávnený dôvod, má svojich podriadených vysviacať sám; avšak podriadeného východného obradu nemôže dovoliť vysvätiť bez apoštolského indultu.

§ 3. Kto môže dať dovoľujúcu listinu na prijatie stupňov posvätného stavu, môže ich udeliť aj sám, ak má biskupský sviatostný charakter.

Kán. 1016 - Vlastným biskupom, keď ide o diakonskú vysviacku tých, ktorí chcú patriť medzi svetský klérus, je biskup diecézy, v ktorej má svätenec trvalé bydlisko alebo diecézy, ktorej sa rozhodol zasvätiť. Keď ide o kňazskú vysviacku svetských klerikov, vlastným biskupom je biskup diecézy, do ktorej je svätenec inkardinovaný diakonátom.

Kán. 1017 - Biskup mimo oblasti vlastnej právomoci môže udeliť stupne posvätného stavu len s dovoľením diecézneho biskupa.

⁹ Pápež Benedikt XVI., *Omnium in mentem*, 26. októbra 2009, AAS 102 (2010) 8-14.

Kán. 1018 - § 1. Dovoľujúcu listinu pre svetských svätencov môže vystaviť:

1. vlastný biskup, o ktorom sa hovorí v kán. 1016;

2. apoštolský administrátor a so súhlasom kolégia konzultorov diecézny administrátor; so súhlasom rady, o ktorej sa hovorí v kán. 495 § 2, apoštolský provikár a apoštolský proprefekt.

§ 2. Diecézny administrátor, apoštolský provikár a apoštolský proprefekt nemajú vystaviť dovoľujúcu listinu tým, ktorým diecézny biskup či apoštolský vikár alebo apoštolský prefekt odoprel prístup k stupňom posvätného stavu.

Kán. 1019 - § 1. Vyššiemu predstavenému klerického rehoľného inštitútu pápežského práva alebo klerickej spoločnosti apoštolského života pápežského práva prináleží, aby svojim podriadeným, podľa konštitúcií doživotne alebo definitívne prijatým do inštitútu alebo spoločnosti, dal dovoľujúcu listinu na diakonát a presbyterát.

§ 2. Vysviacka všetkých ostatných členov akéhokoľvek inštitútu alebo spoločnosti sa riadi právom svetských klerikov, čím sa odvoláva akýkoľvek indult udelený predstaveným.

Kán. 1020 - Dovoľujúca listina sa nemá vystaviť, ak predtým nie sú k dispozícii všetky svedectvá a doklady, ktoré právo vyžaduje podľa normy kán. 1050 a 1051.

Kán. 1021 - Dovoľujúcu listinu možno predložiť ktorémukoľvek biskupovi, ktorý má spoločenstvo s Apoštolským stolcom, s výnimkou biskupa odlišného obradu od obradu svätenca, ak nemá apoštolský indult.

Kán. 1022 - Vysviacajúci biskup po prijatí zákonnej dovoľujúcej listiny nemá prikrčiť k vysviacke, ak nie je spoľahlivo zistená hodnovernosť listiny.

Kán. 1023 - Dovoľujúcu listinu môže obmedziť alebo odvolať ten, kto ju vydal, alebo jeho nástupca, ale keď raz bola vydaná, stráca platnosť zánikom práva toho, kto ju vydal.

II. kapitola SVÄTENCI

Kán. 1024 - Posvätnú vysviacku platne prijíma jedine pokrstený muž.

Kán. 1025 - § 1. Na dovolené udelenie posvätného stavu presbyterátu alebo diakonátu sa vyžaduje, aby kandidát po vykonaní probácie podľa normy práva mal podľa úsudku vlastného biskupa alebo kompetentného vyššieho predstaveného náležité vlastnosti, nebol hatený nijakou iregularitou ani prekážkou a splňal požiadavky podľa normy kánonov 1033-1039; okrem toho majú byť k dispozícii doklady, o ktorých sa hovorí v kán. 1050 a má sa vykonať skúmanie, o ktorom sa hovorí v kán. 1051.

§ 2. Okrem toho sa vyžaduje, aby podľa úsudku zákonného predstaveného bol užitočný pre službu Cirkvi.

§ 3. Biskupovi vysviacajúcemu vlastného podriadeného, ktorý je určený pre službu v inej diecéze, musí byť zrejmé, že svätenc bude prijatý do tej diecézy.

1. článok

POŽIADAVKY NA SVÄTENCOV

Kán. 1026 – Aby bol niekto vysvätený, je potrebné, aby mal náležitú slobodu; ktokoľvek vôbec nesmie kohokoľvek akýmkoľvek spôsobom a z akejkol'vek príčiny nútiť, aby prijal posvätné stavy, ani kánonicky spôsobilého odrádzať od ich prijatia.

Kán. 1027 – Kandidáti na diakonát a presbyterát sa majú dôkladnou prípravou formovať podľa normy práva.

Kán. 1028 - Diecézny biskup alebo kompetentný predstavený má dbať o to, aby kandidáti, prv než budú povýšení na niektorý stupeň posvätného stavu, boli riadne poučení o tom, čo sa vzťahuje na posvätný stav a na jeho záväzky.

Kán. 1029 – Na stupne posvätného stavu majú byť povýšení len tí, ktorí podľa rozvážneho úsudku vlastného biskupa alebo kompetentného vyššieho predstaveného a po preskúmaní všetkého majú neporušenú vieru, vedie ich správny úmysel, majú potrebné vedomosti, dobrú povesť, vyznačujú sa neporušenými mravmi, osvedčenými čnosťami a inými fyzickými a psychickými vlastnosťami, primeranými posvätnému stavu, ktorý majú prijať.

Kán. 1030 - Vlastný biskup alebo kompetentný vyšší predstavený môže sebe podriadeným diakonom, určeným na presbyterát, zakázať prijatie presbyterátu iba z kánonického, hoci skrytého dôvodu, pri zachovaní možnosti rekurzu podľa normy práva.

Kán. 1031 - § 1. Presbyterát sa má udeľovať iba tým, ktorí dovŕšili dvadsiaty piaty rok života a sú dostatočne zrelí, zachovajúc medzi diakonátom a presbyterátom časový odstup aspoň šiestich mesiacov; tým, ktorí sú určení na presbyterát, sa má umožniť prijať posvätný stav diakonátu iba po završení dvadsiateho tretieho roku života.

§ 2. Neženatému kandidátovi na trvalý diakonát sa má umožniť prijať diakonát až po završení aspoň dvadsiateho piateho roku života; ženatému kandidátovi po završení aspoň tridsiateho piateho roku života a so súhlasom manželky.

§ 3. Konferencie biskupov majú právo stanoviť normu, podľa ktorej sa na presbyterát a trvalý diakonát vyžaduje vyšší vek.

§ 4. Dišpenz od veku požadovaného podľa normy §§ 1 a 2, ktorý prevyšuje jeden rok, je vyhradený Apoštolskému stolcu.

Kán. 1032 - § 1. Kandidáti na presbyterát môžu byť vysvätení na diakona iba po skončení piateho roku filozoficko-teologických štúdií.

§ 2. Diakon po skončení štúdií, prv než by bol vysvätený na kňaza, má mať účasť na pastoračnej starostlivosti vykonávaním posvätného stavu diakonátu primeraný čas, ktorý má určiť biskup alebo kompetentný vyšší predstavený.

§ 3. Kandidátovi na trvalý diakonát nemá byť udelený tento posvätný stav skôr, než by skončil čas formácie.

2. článok

POŽIADAVKY NA VYSVIACKU

Kán. 1033 – Posvätné stavy môžu byť dovolene udelené iba tomu, kto prijal sviatosť svätého birmovania.

Kán. 1034 - § 1. Kto chce prijať diakonát alebo presbyterát nemá byť vysvätený, ak predtým nebol zapísaný medzi kandidátov liturgickým obradom prijatia autoritou, o ktorej sa hovorí v kán. 1016 a 1019 a to po predložení vlastnoručne napísanej a podpísanej žiadosti písomne prijatej tou istou autoritou.

§ 2. Kto bol na základe sľubov prijatý do klerického inštitútu, nie je povinný získať takéto prijatie.

Kán. 1035 - § 1. Skôr ako by niekto prijal trvalý alebo prechodný diakonát, vyžaduje sa, aby prijal služby lektora a akolytu a vykonával ich primeraný čas.

§ 2. Medzi udelením akolytátu a diakonátu má uplynúť aspoň šesť mesiacov.

Kán. 1036 - Aby kandidátovi mohol byť udelený posvätný stav diakonátu alebo presbyterátu, má vlastnému biskupovi alebo kompetentnému vyššiemu predstavenému predložiť vlastnoručne napísané a podpísané vyhlásenie, ktorým dosvedčuje, že posvätný stav prijíma dobrovoľne a slobodne a že sa natrvalo zaväzuje vykonávať cirkevnú službu a súčasne žiada, aby mu bolo umožnené prijať posvätný stav.

Kán. 1037 – Neženatému, ktorý má prijať trvalý diakonát, ako aj tomu, kto má prijať presbyterát, nemá byť umožnené prijať posvätný stav diakonátu, ak podľa predpísaného obradu nevzali na seba verejne pred Bohom a Cirkvou záväzok celibátu alebo nezložili doživotné sľuby v rehoľnom inštitúte.

Kán. 1038 - Diakonovi, ktorý odmietne prijať presbyterát, nemožno zakázať vykonávanie prijatého posvätného stavu, ak mu v tom nebráni kánonická prekážka alebo iná závažná príčina, ktorú má posúdiť diecézny biskup alebo kompetentný vyšší predstavený.

Kán. 1039 - Všetci, ktorí majú prijať ktorýkoľvek posvätný stav, majú si vykonať aspoň päťdňové duchovné cvičenia na mieste a spôsobom, ako určil ordinár; biskup, skôr ako by pristúpil k vysviacke, má byť upovedomený o tom, že kandidáti si tieto cvičenia riadne vykonali.

3. článok

IREGULARITY A INÉ PREKÁŽKY

Kán. 1040 - Prijat' posvätné stavy sa zabraňuje tým, ktorí sú postihnutí akoukoľvek prekážkou, či už jednoduchou alebo trvalou, ktorá sa nazýva iregularita. Prekážku spôsobuje iba to, o čom sa hovorí v nasledujúcich kánonoch.

Kán. 1041 - Na prijatie posvätných stavov je iregulárny:

1. kto trpí nejakou formou pomätenosti alebo inou psychickou chorobou, v dôsledku ktorej sa po porade so znalcami usúdi, že je nespôsobilý na riadne vykonávanie služby;
2. kto sa dopustil deliktu apostázie, herézy alebo schizmy;

3. kto sa pokúsil uzavrieť čo i len civilné manželstvo, pričom mu prekážal vstúpiť do manželstva či už manželský zväzok alebo posvätný stav, alebo verejný doživotný sľub čistoty, alebo sa o to pokúšal so ženou viazanou platným manželstvom alebo tým istým sľubom čistoty;
4. kto sa dopustil úmyselnej vraždy alebo zapríčinil potrat s dosiahnutým účinkom a všetci, ktorí pozitívne spolupracovali;
5. kto seba alebo iného vážne a úkladne zmrzačil alebo sa pokúsil o samovraždu;
6. kto vykonal nejaký úkon posvätného stavu vyhradený tým, ktorí sú ustanovení v posvätnom stave episkopátu alebo presbyterátu, keď tento stav nemal, alebo jeho vykonávanie mu bolo zakázané nejakým vyhláseným alebo uloženým kánonickým trestom.

Kán. 1042 – Na prijatie posvätných stavov má jednoduchú prekážku:

1. ženatý muž, ak nie je zákonne určený na trvalý diakonát;
2. kto vykonáva nejaký úrad alebo spravovanie majetku zakázané klerikom podľa normy kán. 285 a 286, z ktorého musí predložiť vyúčtovanie, až kým sa neoslobodil zrieknutím sa úradu a spravovania majetku, ako aj predložením vyúčtovania;
3. novopokrstený, iba ak by sa podľa úsudku ordinára dostatočne osvedčil.

Kán. 1043 - Veriaci sú pred vysviackou povinní oznámiť ordinárovi alebo farárovi prekážky na prijatie posvätných stavov, ak nejaké poznajú.

Kán. 1044 - § 1. Na vykonávanie prijatých posvätných stavov je iregulárny:

1. kto nezákonne prijal posvätné stavy, pokiaľ bol postihnutý iregularitou na ich prijatie;
2. kto spáchal delikt, o ktorom sa hovorí v kán. 1041, bod 2, ak je delikt verejný;
3. kto spáchal delikt, o ktorom sa hovorí v kán. 1041, bod 3, 4, 5, 6.

§ 2. Na vykonávanie posvätných stavov má prekážku:

1. kto nezákonne prijal posvätné stavy, lebo mu v tom bránila prekážka na ich prijatie;
2. kto trpí pomätenosťou alebo inou psychickou chorobou, o ktorej sa hovorí v kán. 1041, bod 1, až kým mu ordinár po porade so znalcom nepovolí vykonávanie prijatých posvätných stavov.

Kán. 1045 - Neznalosť iregularít a prekážok od nich neoslobodzuje.

Kán. 1046 - Ireregularity a prekážky sa znásobujú na základe ich rozličných príčin, nie však opakovaním tej istej príčiny, iba ak by šlo o iregularitu z úmyselnej vraždy alebo zozapríčineného potratu s dosiahnutým účinkom.

Kán. 1047 - § 1. Jedine Apoštolskému stolcu je vyhradený dišpenz od všetkých iregularít, ak skutok, na ktorom sa zakladajú, bol podaný na súd.

§ 2. Jemu je tiež vyhradený aj dišpenz od nasledujúcich iregularít a prekážok pre prijatie posvätných stavov:

1. od iregularít z verejných deliktov, o ktorých sa hovorí v kán. 1041, bod 2 a 3;
2. od iregularity z verejného, alebo skrytý deliktu, o ktorom sa hovorí v kán. 1041, bod 4;
3. od prekážky, o ktorej sa hovorí v kán. 1042, bod 1.

§ 3. Apoštolskému stolcu je vyhradený aj dišpenz od tých iregularít vzťahujúcich sa na vykonávanie prijatého posvätného stavu, o ktorom sa hovorí v kán. 1041, bod 3, a to len

vo verejných prípadoch a aj v tajných prípadoch, o ktorých sa hovorí v bode 4, toho istého kánona.

§ 4. Od iregularít a prekážok, ktoré nie sú vyhradené Svätému stolcu, môže dišpenzovať ordinár.

Kán. 1048 - V naliehavejších tajných prípadoch, ak sa nemožno obrátiť na ordinára, alebo ak ide o iregularity, o ktorých sa hovorí v kán. 1041, bod 3 a 4, na Apoštolskú Penitenciáriu, a ak hrozí bezprostredné nebezpečenstvo veľkej škody alebo zlej povesti, klerik, ktorému iregularita zabraňuje vykonávanie prijatého posvätného stavu, môže ho vykonávať, pričom mu zostáva závažná povinnosť jeho svedomia, čím prv sa prostredníctvom spovedníka zamlčiac meno obrátiť na ordinára alebo na Apoštolskú Penitenciáriu.

Kán. 1049 - § 1. V žiadosti o získanie dišpenzu od iregularít a prekážok treba uviesť všetky iregularity a prekážky; všeobecný dišpenz však platí aj pre tie, ktoré boli dobromyseľne zamlčané s výnimkou iregularít, o ktorých sa hovorí v kán. 1041, bod 4, a iných, ktoré boli podané na súd, nie však pre tie, ktoré boli zlomyseľne zamlčané.

§ 2. Keď ide o iregularitu pochádzajúcu z úmyselnej vraždy alebo zo zapríčineného potratu, aby bol dišpenz platný, treba uviesť aj počet deliktov.

§ 3. Všeobecný dišpenz od iregularít a prekážok na prijatie stupňov posvätného stavu platí pre všetky stupne.

4. článok

VYŽADOVANÉ DOKLADY A SKRUTÍNIUM

Kán. 1050 - Od toho, kto má prijať posvätné stavy, vyžadujú sa tieto doklady:

1. svedectvo o riadne vykonaných štúdiách podľa normy kán. 1032;
2. ak ide o svätencov na presbyterát, svedectvo o prijatí diakonátu;
3. ak ide o tých, ktorí majú byť vysvätení za diakona, svedectvo o krste a birmovaní, ako aj o prijatých ministériách, o ktorých sa hovorí v kán. 1035; takisto svedectvo o vykonanom vyhlásení, o ktorom sa hovorí v kán. 1036, a ak sa má kandidátovi udeliť trvalý diakonát a je ženatý, aj svedectvo o uzavretí manželstva a o súhlase manželky.

Kán. 1051 - Pri skúmaní o vlastnostiach vyžadovaných u svätenca sa majú zachovať tieto predpisy:

1. má sa zadovážiť svedectvo rektora seminára alebo domu formácie o vlastnostiach, ktoré sa vyžadujú na prijatie posvätného stavu, čiže o pravej náuke, pravej zbožnosti, dobrých mravoch kandidáta a o jeho schopnosti vykonávať posvätnú službu; taktiež po riadne vykonanom vyšetrení, potvrdenie o stave jeho fyzického a psychického zdravia;
2. k náležitému vykonaniu skúmania, diecézny biskup alebo vyšší predstavený môže použiť aj iné prostriedky, ktoré sa mu vzhľadom na časové a miestne okolnosti zdajú byť užitočné, ako sú písomné svedectvá, ohlášky alebo iné informácie.

Kán. 1052 - § 1. Na to, aby biskup mohol pristúpiť k vysviacke, ktorú udeľuje vlastným právom, musí sa presvedčiť, že doklady, o ktorých sa hovorí v kán. 1050, sú k dispozícii

a že po vykonaní skúmania podľa normy práva sa pozitívnymi dôkazmi dokázala vhodnosť kandidáta.

§ 2. Na to, aby biskup mohol pristúpiť k vysviacke cudzieho podriadeného, stačí, keď sa v dovoľujúcej listine uvedie, že tieto doklady sú k dispozícii, že skrutínum bolo vykonané podľa normy práva a že súcosť kandidáta bola zistená; ak je svätenec členom rehoľného inštitútu alebo spoločnosti apoštolského života, tá istá listina musí okrem toho potvrdzovať, že bol definitívne prijatý do inštitútu alebo do spoločnosti a že je podriadeným predstaveného, ktorý listinu vydáva.

§ 3. Ak napriek tomu, že nič neprekáža, biskup z nesporných dôvodov pochybuje o tom, či je kandidát súci na prijatie stupňov posvätného stavu, nech ho nesvätí.

III. kapitola

ZÁPIS A SVEDECTVO O VYKONANEJ VYSVIACKE

Kán. 1053 - § 1. Po vykonaní vysviacky sa mená jednotlivých vysvätených a meno svätiteľa, miesto a dátum vysviacky majú zapísať do osobitnej knihy, ktorá sa má starostlivo opatrovať v kúrii miesta vysviacky, a všetky doklady každej vysviacky sa musia starostlivo uchovávať.

§ 2. Biskup, ktorý udelil vysviacku, má každému vysvätenému dať hodnoverné svedectvo o prijatej vysviacke; tí, ktorí boli vysvätení iným biskupom na základe dovoľujúcej listiny, majú toto svedectvo predložiť vlastnému ordinárovi, aby sa vysviacka zaznačila do osobitnej knihy, ktorá sa má uchovávať v archíve.

Kán. 1054 - Miestny ordinár, ak ide o svetských klerikov, alebo kompetentný vyšší predstavený, ak ide o jeho podriadených, majú každú udelenú vysviacku oznámiť farárovi miesta krstu, ktorý ju má zaznačiť vo svojej knihe pokrstených podľa normy kán. 535 § 2.

VII. titul

MANŽELSTVO

Kán. 1055 - § 1. Manželskú zmluvu, ktorou muž a žena vytvárajú medzi sebou spoločenstvo celého života, zamerané svojou prirodzenou povahou na dobro manželov a na plodenie a výchovu detí, povýšil Kristus Pán medzi pokrstenými na hodnosť sviatosti.

§ 2. Preto medzi pokrstenými nemôže jestvovať platná manželská zmluva bez toho, aby zároveň nebola sviatosťou.

Kán. 1056 - Podstatnými vlastnosťami manželstva sú jednota a nerozlučiteľnosť, ktoré v kresťanskom manželstve z dôvodu sviatosti nadobúdajú osobitnú pevnosť.

Kán. 1057 - § 1. Manželstvu dáva vznik súhlas stránok zákonne prejavovaný medzi právne spôsobilými osobami, ktorý nemôže nahradiť nijaká ľudská moc.

§ 2. Manželský súhlas je úkon vôle, ktorým sa muž a žena neodvolateľnou zmluvou navzájom odovzdávajú a prijímajú, aby ustanovili manželstvo.

Kán. 1058 - Manželstvo môžu uzavrieť všetci, ktorým to právo nezakazuje.

Kán. 1059 - Manželstvo katolíkov, hoci iba jedna stránka je katolícka, sa riadi nielen Božím, ale aj kánonickým právom pri neporušení kompetencie občianskej moci, týkajúcej sa čisto občianskych účinkov tohto manželstva.

Kán. 1060 - Manželstvo má priazeň práva; preto v pochybnosti treba trvať na platnosti manželstva, kým sa nedokáže opak.

Kán. 1061 - § 1. Platné manželstvo medzi pokrstenými sa nazýva iba platne uzavreté, ak nie je zavŕšené; nazýva sa platne uzavreté a zavŕšené, ak manželia ľudským spôsobom medzi sebou vykonali manželský úkon, sám osebe vhodný na splodenie dieťaťa, na ktorý je manželstvo svojou prirodzenosťou zamerané a ktorým sa manželia stávajú jedným telom.

§ 2. Ak po slávení manželstva manželia bývali spolu, predpokladá sa jeho zavŕšenie, kým sa nedokáže opak.

§ 3. Neplatné manželstvo sa nazýva domnelé, ak bolo slávené aspoň jednou stránkou dobromyseľne, kým obidve stránky nenadobudnú istotu o jeho neplatnosti.

Kán. 1062 - § 1. Prisľúbenie manželstva, či jednostranné, alebo obojstranné, nazývané zásnuby, sa riadi partikulárnym právom, ktoré stanovila konferencia biskupov pri zohľadnení zvykov a občianskych zákonov, ak také sú.

§ 2. Z prisľúbenia manželstva nevzniká právo žalobou vymáhať slávenie manželstva; vzniká však právo žalobou vymáhať náhradu škôd, ak je povinnosť náhrady.

I. kapitola

PASTORAČNÁ STAROSTLIVOSŤ A PRÍPRAVA NA SLÁVENIE MANŽELSTVA

Kán. 1063 - Duchovní pastieri sú povinní starať sa, aby vlastné cirkevné spoločenstvo poskytovalo veriacim pomoc, ktorou sa má manželský stav uchovávať v kresťanskom duchu a napredovať v dokonalosti. Túto pomoc treba predovšetkým poskytovať:

1. kázaním, katechézou primeranou deťom, mládeži a dospelým, ba aj používaním spoločenských komunikačných prostriedkov, pomocou ktorých majú veriaci dostávať poučenie o význame kresťanského manželstva a o úlohe kresťanských manželov a rodičov;
2. osobnou prípravou na uzavretie manželstva, ktorou sa snúbenci majú pripraviť na svätosť a povinnosti svojho nového stavu;
3. obohacujúcim liturgickým slávením manželstva, z ktorého má byť zjavné, že manželia sú znakom tajomstva jednoty a plodnej lásky medzi Kristom a Cirkvou a majú na ňom účasť;
4. napomáhaním manželom, aby sami, verným zachovávaním a chránením manželského zväzku, viedli deň čo deň svätejší a plnší rodinný život.

Kán. 1064 – Miestny ordinár sa má postarať, aby táto pomoc bola náležite organizovaná, po vypočutí, ak sa to zdá vhodné, aj mienky osvedčených mužov a žien, ktorí majú skúsenosti a znalosti.

Kán. 1065 - § 1. Katolíci, ktorí ešte neprijali sviatosť birmovania, ju majú prijať, ak je to možné bez veľkej ťažkosti, ešte pred slávením manželstva.

§ 2. Aby snúbenci s úžitkom prijali sviatosť manželstva, nástojčivo sa im odporúča, aby pristúpili k sviatosti pokánia a prijali najsvätejšiu Eucharistiu.

Kán. 1066 - Pred slávením manželstva musí byť zrejmé, že nič neprekáža jeho platnému a dovolenému sláveniu.

Kán. 1067 - Konferencia biskupov má stanoviť normy, týkajúce sa skúšky snúbencov, ako aj manželských ohlások a iných prostriedkov, vhodných na vykonanie zisťovaní, ktoré sú nevyhnutné pred manželstvom; po ich starostlivom dodržaní môže farár pristúpiť k asistovaniu pri uzavieraní manželstva.

Kán. 1068 - V nebezpečenstve smrti, ak nemožno mať iné dôkazy a ak nie sú protikladné dôvody, stačí tvrdenie sobášiacich sa, v prípade potreby aj pod prísahou, že sú pokrstení a nezdržiava ich nijaká prekážka.

Kán. 1069 - Všetci veriaci sú povinní oznámiť prekážky, ak o nejakých vedia, farárovi alebo miestnemu ordinárovi pred slávením manželstva.

Kán. 1070 - Ak zisťovania robil niekto iný ako farár, ktorému patrí asistovať pri uzavieraní manželstva, má s ich výsledkom čím skôr tohto farára oboznámiť hodnoverným dokladom.

Kán. 1071 - § 1. Okrem prípadu nevyhnutnosti nikto nemá bez povolenia miestneho ordinára asistovať:

1. pri uzavieraní manželstva potulných;
2. pri uzavieraní manželstva, ktoré nemožno uznať alebo sláviť podľa normy občianskeho zákona;
3. pri uzavieraní manželstva toho, kto má prirodzené záväzky voči inej stránke alebo voči deťom, pochádzajúcim z predchádzajúceho spojenia;
4. pri uzavieraní manželstva toho, kto všeobecne známym spôsobom zavrhol katolícku vieru;
5. pri uzavieraní manželstva toho, kto je postihnutý cenzúrou;
6. pri uzavieraní manželstva neplnoletého, keď rodičia o tom nevedia alebo sú rozumne proti tomu;
7. pri uzavieraní manželstva cez zástupcu, o ktorom sa hovorí v kán. 1105.

§ 2. Miestny ordinár nemá udeliť povolenie na asistovanie pri uzavieraní manželstva toho, kto všeobecne známym spôsobom zavrhol katolícku vieru, ak sa nezachovali primerane upravené normy, o ktorých sa hovorí v kán. 1125.

Kán. 1072 - Duchovní pastieri sa majú usilovať odrádzať mladistvých od slávania manželstva pred dosiahnutím veku, v ktorom sa zvyčajne podľa prijatých krajových zvyklostí vstupuje do manželstva.

II. kapitola

ZNEPLATŇUJÚCE PREKÁŽKY VO VŠEOBECNOSTI

Kán. 1073 - Zneplatňujúca prekážka robí osobu nespôsobilou na platné uzavretie manželstva.

Kán. 1074 - Za verejnú sa pokladá prekážka, ktorá sa môže dokázať na vonkajšom fóre; ináč je tajná.

Kán. 1075 - § 1. Len najvyššia autorita Cirkvi má právo hodnoverne vyhlásiť, kedy Božie právo zakazuje alebo zneplatňuje manželstvo.

§ 2. Takisto iba najvyššia autorita má právo stanoviť pre pokrstených iné prekážky.

Kán. 1076 - Zvyk, ktorý uvádza novú prekážku alebo je v rozpore s jestvujúcimi prekážkami, sa zavrhuje.

Kán. 1077 - § 1. Miestny ordinár môže v osobitnom prípade zakázať manželstvo vlastným podriadeným, kdekoľvek sa zdržiavajú, a všetkým, ktorí sa skutočne nachádzajú na jeho vlastnom území, ale iba na čas, z vážneho dôvodu, kým tento pretrváva.

§ 2. Iba najvyššia autorita Cirkvi môže k zákazu pripojiť zneplatňujúcu klauzulu.

Kán. 1078 - § 1. Miestny ordinár môže svojich podriadených, kdekoľvek sa zdržiavajú, a všetkých, ktorí sa skutočne nachádzajú na jeho území, dišpenzovať od všetkých prekážok cirkevného práva s výnimkou tých, ktorých dišpenzovanie je vyhradené Apoštolskému stolcu.

§ 2. Prekážky, ktorých dišpenzovanie je vyhradené Apoštolskému stolcu, sú:

1. prekážka pochádzajúca z jednotlivých stupňov posvätného stavu alebo z verejného doživotného sľubu čistoty v rehoľnom inštitúte pápežského práva;

2. prekážka zločinu, o ktorej sa hovorí v kán. 1090.

§ 3. Nikdy sa nedáva dišpenz od prekážky pokrvnosti v priamej línii ani v druhom stupni bočnej línii.

Kán. 1079 - § 1. Keď hrozí nebezpečenstvo smrti, miestny ordinár môže dišpenzovať vlastných podriadených, kdekoľvek sa zdržiavajú a všetkých, ktorí sa skutočne nachádzajú na jeho vlastnom území, tak od formy, ktorú treba zachovávať pri slávení manželstva, ako aj od všetkých a jednotlivých prekážok cirkevného práva buď verejných alebo tajných s výnimkou prekážky pochádzajúcej z posvätného stavu presbyterátu.

§ 2. Za tých istých okolností, o ktorých sa hovorí v § 1, ale len v prípadoch, keď sa nemožno obrátiť ani na miestneho ordinára, tú istú moc dišpenzovať má farár a tiež riadne delegovaný posvätný služobník, ako aj kňaz alebo diakon, ktorí asistujú pri uzavieraní manželstva podľa normy kán. 1116 § 2.

§ 3. V nebezpečenstve smrti má spovedník moc pre vnútorné fórum dišpenzovať od tajných prekážok buď vo sviatostnej spovedi, alebo mimo nej.

§ 4. V prípade, o ktorom sa hovorí v § 2, sa považuje za nemožné obrátiť sa na miestneho ordinára, ak sa to môže stať iba telegraficky alebo telefonicky.

Kán. 1080 - § 1. Keď sa prekážka odhalí až vtedy, keď je na sobáš už všetko pripravené a uzavretie manželstva sa bez pravdepodobného nebezpečenstva veľkého zla nemôže oddialiť dotedy, kým sa nedosiahne dišpenz od kompetentnej authority, moc dišpenzovať

od všetkých prekážok s výnimkou tých, o ktorých sa hovorí v kán. 1078 § 2, bod 1, má miestny ordinár, a len keď je prípad tajný, všetci, o ktorých sa hovorí v kán. 1079 § 2-3, pri zachovaní tam predpísaných podmienok.

§ 2. Táto moc platí aj pre konvalidáciu manželstva, ak z oddialenia hrozí to isté nebezpečenstvo z oneskorenia a niet času obrátiť sa na Apoštolský stolec alebo na miestneho ordinára, keď ide o prekážky, od ktorých on môže dišpenzovať.

Kán. 1081 - Farár alebo kňaz, či diakon, o ktorých sa hovorí v kán. 1079 § 2, má o udelení dišpenzu pre vonkajšie fórum ihneď upovedomiť miestneho ordinára; tento dišpenz sa má zapísať do knihy manželstiev.

Kán. 1082 - Dišpenz od tajtnej prekážky, udelený vo vnútornom nesviatostnom fóre, sa má zapísať do knihy, ktorú treba uchovávať v tajnom archíve kúrie, ak reskript Penitenciárie neurčuje niečo iné; ak sa neskôr tajná prekážka stane verejnou, ďalší dišpenz pre vonkajšie fórum nie je potrebný.

III. kapitola

JEDNOTLIVÉ ZNAPLATŇUJÚCE PREKÁŽKY

Kán. 1083 - § 1. Muž pred dovŕšením šiestnásteho roku života a žena pred dovŕšením štrnásteho roku nemôžu uzavrieť platné manželstvo.

§ 2. Konferencia biskupov má právo stanoviť vyšší vek na dovolené slávenie manželstva.

Kán. 1084 - § 1. Predchádzajúca a trvalá impotencia mať styk buď zo strany muža alebo ženy, absolútna alebo relatívna, zneplatňuje manželstvo zo samej svojej prirodzenosti.

§ 2. Ak prekážka impotencie je pochybná buď z hľadiska pochybnosti o práve, alebo pochybnosti o skutku, uzavretiu manželstva netreba prekážať, ani manželstvo vyhlásiť za neplatné, kým trvá pochybnosť.

§ 3. Neplodnosť manželstvo ani nezakazuje, ani nezneplatňuje pri zachovaní predpisu kán. 1098.

Kán. 1085 - § 1. Neplatne sa pokúša o manželstvo, kto je viazaný zväzkom predchádzajúceho manželstva, hoci nezavŕšeného.

§ 2. Hoci je predchádzajúce manželstvo z akéhokoľvek dôvodu uzavreté neplatne alebo je rozviazané, preto ešte nie je dovolené uzavrieť iné manželstvo, skôr než bola zákonne a nepochybne zistená neplatnosť alebo rozviazanie predchádzajúceho manželstva.

Kán. 1086 - § 1.¹⁰ Neplatné je manželstvo medzi dvoma osobami, z ktorých jedna je pokrstená v Katolíckej cirkvi alebo do nej prijatá a druhá je nepokrstená.

§ 2. Od tejto prekážky sa nemá dišpenzovať, ak nie sú splnené podmienky, o ktorých sa hovorí v kán. 1125 a 1126.

§ 3. Ak stránka bola v čase uzavretia manželstva všeobecne považovaná za pokrstenú alebo jej krst bol pochybný, platnosť manželstva treba predpokladať podľa normy kán. 1060, kým sa s istotou nedokáže, že jedna stránka je pokrstená a druhá nepokrstená.

¹⁰ Znenie §1 kán. 1086 zmenené pápežom Benediktom XVI., Apoštolský list *Motu proprio, Omnium in mentem*, 26. októbra 2009, v *AAS* 102 (2010) 8-14.

Kán. 1087 - Neplatne sa pokúšajú o manželstvo tí, ktorí boli ustanovení v posvätnom stave.

Kán. 1088 - Neplatne sa pokúšajú o manželstvo tí, ktorých viaže verejný doživotný sľub čistoty v rehoľnom inštitúte.

Kán. 1089 - Nijaké manželstvo nemôže vzniknúť medzi mužom a ženou unesenou alebo aspoň zadržíavanou so zámerom uzavrieť s ňou manželstvo, ak si len neskôr žena, oddelená od únoscu a umiestnená na bezpečnom a slobodnom mieste, dobrovoľne nezvolí manželstvo.

Kán. 1090 - § 1. Kto so zámerom uzavrieť manželstvo s istou osobou spôsobí smrť jej manželskej stránke alebo vlastnej manželskej stránke, o toto manželstvo sa pokúša neplatne.

§ 2. Tiež sa neplatne pokúšajú o manželstvo medzi sebou tí, ktorí vzájomným fyzickým alebo morálnym pričinením spôsobili smrť manželskej stránke.

Kán. 1091 - § 1. V priamej línii pokrvnosti je manželstvo neplatne uzavreté medzi predkami a potomkami tak zákonnými, ako aj prirodzenými.

§ 2. V bočnej línii je neplatne uzavreté až do štvrtého stupňa vrátane.

§ 3. Prekážka pokrvnosti sa neznásobuje.

§ 4. Nikdy sa nemá dovoliť manželstvo, ak je pochybnosť, či stránky sú pokrvné v niektorom stupni priamej línii alebo v druhom stupni bočnej línii.

Kán. 1092 - Príbuzenstvo v priamej línii zneplatňuje manželstvo v každom stupni.

Kán. 1093 - Prekážka verejnej mravopočestnosti vzniká z neplatného manželstva po začatí spoločného života buď zo všeobecne známeho, alebo verejného konkubinátu; zneplatňuje manželstvo v prvom stupni priamej línii medzi mužom a pokrvnými ženy a obrátene.

Kán. 1094 - Manželstvo nemôžu medzi sebou platne uzavrieť tí, ktorí sú v priamej línii alebo v druhom stupni bočnej línii spojení zákonným príbuzenstvom, pochádzajúcim z adopcie.

IV. kapitola MANŽELSKÝ SÚHLAS

Kán. 1095 - Uzavrieť manželstvo sú neschopní tí:

1. ktorým chýba dostatočné používanie rozumu;
2. ktorí majú vážny nedostatok rozoznávacieho úsudku ohľadne podstatných manželských práv a povinností, ktoré treba navzájom odovzdávať a prijímať;
3. ktorí z dôvodov psychickej prirodzenosti nedokážu vziať na seba podstatné záväzky manželstva.

Kán. 1096 - § 1. Na vznik manželského súhlasu je nevyhnutné, aby uzavierajúcim stránkam nebolo neznáme aspoň to, že manželstvo je trvalé spoločenstvo muža a ženy zamerané na plodenie detí nejakou spoločnou sexuálnou činnosťou.

§ 2. Táto neznalosť sa po puberte nepredpokladá.

Kán. 1097 - § 1. Omyl v osobe robí manželstvo neplatným.

§ 2. Omyl vo vlastnosti osoby, hoci je dôvodom na zmluvu, nerobí manželstvo neplatným, ak táto vlastnosť nie je priamo a zásadne chcená.

Kán. 1098 - Kto uzaviera manželstvo oklamaný podvodom, vykonaným na získanie súhlasu ohľadne nejakej vlastnosti druhej stránky, ktorá svojou prirodzenosťou môže ťažko narúšať spoločenstvo manželského života, uzaviera ho neplatne.

Kán. 1099 - Omyl ohľadne jednoty alebo nerozlučiteľnosti, či sviatostnej hodnosti manželstva neruší manželský súhlas, len keď nedeterminuje vôľu.

Kán. 1100 - Vedomie alebo mienka, že manželstvo je neplatné, manželský súhlas nevyhnutne nevylučuje.

Kán. 1101 - § 1. Predpokladá sa, že vnútorný súhlas sa zhoduje so slovami alebo znakmi, použitými pri slávení manželstva.

§ 2. Ale ak niektorá stránka alebo obidve stránky pozitívnym úkonom vôle vylučujú samo manželstvo alebo niektorý podstatný prvok, alebo niektorú podstatnú vlastnosť manželstva, uzavierajú ho neplatne.

Kán. 1102 - § 1. Manželstvo s podmienkou, ktorá sa vzťahuje na budúcnosť, nemožno platne uzavrieť.

§ 2. Manželstvo uzavreté s podmienkou, ktorá sa vzťahuje na minulosť alebo na prítomnosť, je platné alebo neplatné podľa toho, či to, čo je predmetom podmienky, jestvuje alebo nie.

§ 3. Avšak podmienku, o ktorej sa hovorí v § 2, nemožno dovolene pripojiť, ak nie je daná s písomným dovolením miestneho ordinára.

Kán. 1103¹¹ - Neplatné je manželstvo uzavreté pod nátlakom alebo z veľkého strachu, ktorý je vyvolaný zvonku, hoci aj neúmyselne, od ktorého aby sa niekto oslobodil, je nútený vybrať si manželstvo.

Kán. 1104 - § 1. Na platné uzavretie manželstva je nevyhnutné, aby uzatvárajúce stránky boli súčasne prítomné osobne alebo cez zástupcu.

§ 2. Snúbenci majú manželský súhlas vyjadriť slovami; ale ak nemôžu hovoriť, rovnocennými znakmi.

Kán. 1105 - § 1. Na platné uzavretie manželstva cez zástupcu sa vyžaduje:

¹¹ PCCICAI, odpoveď I, z 25. novembra 1986, AAS 79 (1987) 1132:

Pochybnosť: Či chybu súhlasu, o ktorej hovorí kán. 1103 možno aplikovať aj na manželstvá nekatolíkov?

Odpoveď: Kladne.

1. aby bol osobitný mandát na uzavretie manželstva s určitou osobou;
 2. aby bol zástupca určený samým mandantom a aby svoju úlohu plnil osobne.
- § 2. Aby bol mandát platný, je potrebné, aby ho podpísal mandant a okrem toho farár alebo ordinár miesta, v ktorom sa mandát dáva, alebo kňaz, ktorého jeden z nich delegoval, alebo aspoň dvaja svedkovia; alebo sa musí vyhotoviť ako doklad, ktorý je podľa normy občianskeho práva hodnoverný.
- § 3. Ak mandant nemôže písať, má sa to zaznamenať v samom mandáte a má sa pribrať ďalší svedok, ktorý má listinu aj sám podpísať; ináč je mandát neplatný.
- § 4. Ak mandant, skôr než zástupca v jeho mene uzavrel manželstvo, mandát odvolal alebo upadol do pomätenosti, manželstvo je neplatné, hoci ani zástupca, ani druhá uzatvárajúca stránka o tom nevedeli.

Kán. 1106 - Manželstvo možno uzavrieť cez tlmočníka; farár však nemá pri ňom asistovať, ak si nezistí hodnovernosť tlmočníka.

Kán. 1107 - Hoci manželstvo bolo pre prekážku alebo pre nedostatok formy uzavreté neplatne, predpokladá sa, že prejavovaný súhlas trvá, kým nie je zistené jeho odvolanie.

V. kapitola

FORMA SLÁVENIA MANŽELSTVA

Kán. 1108 - § 1. Iba tie manželstvá sú platné, ktoré sa uzavierajú pred asistujúcim miestnym ordinárom alebo farárom, alebo pred kňazom či diakonom, ktorých delegoval jeden z nich, ako aj pred dvoma svedkami, ale podľa pravidiel vyjadrených v nasledujúcich kánonoch a pri neporušení výnimiek, o ktorých sa hovorí v kán. 144, 1112 § 1, 1116 a 1127 § 1-2.

§ 2. Asistujúcim pri uzavieraní manželstva sa rozumie iba ten, kto je prítomný a žiada prejav súhlasu uzavierajúcich stránok a v mene Cirkvi ho prijíma.

§ 3¹². Jedine kňaz platne asistuje pri uzatvieraní manželstva medzi východnými stránkami alebo medzi latinskou stránkou a výchovnou stránkou, či už katolícku alebo nekatolíckou.

Kán. 1109¹³ - Miestny ordinár a farár, ak neboli rozsudkom alebo dekrétom exkomunikovaní alebo postihnutí interdiktom, alebo suspendovaní z úradu, alebo za takých vyhlásení, na základe úradu platne asistujú v hraniciach svojho územia pri uzavieraní manželstiev nielen podriadených, ale aj nie podriadených, len keď aspoň jeden z nich je začlenený do latinskej cirkvi.

Kán. 1110 - Osobný ordinár a farár na základe úradu platne asistujú pri uzavieraní manželstiev iba tých, z ktorých aspoň jeden podlieha ich právomoci.

Kán. 1111¹⁴ - § 1. Miestny ordinár a farár, pokiaľ platne zastávajú úrad, môžu kňazom a diakonom delegovať splnomocnenie, aj všeobecné, asistovať pri uzavieraní manželstiev v hraniciach svojho územia; avšak pri neporušení toho, čo predpisuje kán. 1108 § 3.

¹² Pápež František, *De concordia inter Codices*, 31. mája 2016, *AAS* 108 (2016) 602-606.

¹³ Pápež František, *De concordia inter Codices*, 31. mája 2016, *AAS* 108 (2016) 602-606.

¹⁴ Pápež František, *De concordia inter Codices*, 31. mája 2016, *AAS* 108 (2016) 602-606.

§ 2. Aby delegovanie splnomocnenia asistovať pri uzavieraní manželstiev bolo platné, musí sa dať výslovne určeným osobám; ak ide o osobitné delegovanie, treba ho dať pre určené manželstvo; ale ak ide o všeobecné delegovanie, treba ho udeliť písomne.

Kán. 1112¹⁵ - § 1. Kde niet kňazov a diakonov, diecézny biskup po predchádzajúcom priaznivom vyjadrení konferencie biskupov a po obdržaní dovolenia Svätého stolca môže delegovať laikov, ktorí majú asistovať pri uzavieraní manželstiev, pri neporušení predpisu kán. 1108 § 3.

§ 2. Má sa vybrať vhodný laik, schopný dávať snúbencom poučenie a spôsobilý riadne vykonávať sobášnu liturgiu.

Kán. 1113 - Skôr než sa udelí osobitné delegovanie, má sa zabezpečiť všetko, čo stanovuje právo na dokázanie slobodného stavu.

Kán. 1114 - Asistujúci pri uzavieraní manželstva koná nedovolené, ak mu nie je zrejmý slobodný stav uzavierajúcich stránok podľa normy práva a ak je to možné, aj dovolenie farára vždy, keď asistuje na základe všeobecného delegovania.

Kán. 1115 - Manželstvá sa majú sláviť vo farnosti, v ktorej jedna z uzavierajúcich stránok má trvalé alebo prechodné bydlisko alebo sa tam mesiac zdržiava, alebo ak ide o potulných, vo farnosti, kde sa práve zdržiavajú; s povolením vlastného ordinára alebo vlastného farára sa môžu sláviť inde.

Kán. 1116 - § 1. Ak asistujúci, kompetentný podľa normy práva, nemôže byť bez veľkej ťažkosti prítomný alebo sa nemožno k nemu dostať, tí, ktorí majú úmysel uzavrieť pravé manželstvo, môžu ho platne a dovolene uzavrieť pred samými svedkami:

1. v nebezpečenstve smrti;

2. mimo nebezpečenstva smrti, len keď sa rozumne predvída, že tento stav potrvá jeden mesiac.

§ 2. V obidvoch prípadoch, ak je k dispozícii iný kňaz alebo diakon, ktorý môže byť prítomný, má byť prizvaný a spolu so svedkami musí byť prítomný pri slávení manželstva, pri neporušení platnosti manželstva, uzavretého pred samými svedkami.

§ 3.¹⁶ V tých istých okolnostiach, o ktorých sa hovorí v § 1 bod 1 a 2, môže miestny ordinár ktorémukolvek katolíckemu kňazovi udeliť splnomocnenie požehnať manželstvo veriacich výchovných cirkví, ktoré nemajú plné spoločenstvo s Katolíckou cirkvou, ak to žiadajú z vlastnej vôle a len keď nič neprekáža platnému alebo dovolenému sláveniu manželstva. Ten istý kňaz s potrebnou rozumnosťou o tom oboznámi kompetentnú autoritu nekatolíckej cirkvi, ktorej sa to týka.

Kán. 1117¹⁷ - Vyššie stanovenú formu treba zachovať, ak aspoň jedna zo stránok uzavierajúcich manželstvo je pokrstená v Katolíckej cirkvi alebo je do nej prijatá, pri neporušení predpisov kán. 1127 § 2.

¹⁵ Pápež František, *De concordia inter Codices*, 31. mája 2016, *AAS* 108 (2016) 602-606.

¹⁶ Pápež František, *De concordia inter Codices*, 31. mája 2016, *AAS* 108 (2016) 602-606.

¹⁷ Pápež Benedikt XVI., *Omnium in mentem*, 26. októbra 2009, *AAS* 102 (2010) 8-14.

Kán. 1118 - § 1. Manželstvo medzi katolíkmi alebo medzi katolíckou stránkou a nekatolíckou pokrstenou stránkou sa má sláviť vo farskom kostole; v inom kostole alebo kaplnke sa môže sláviť s dovolením miestneho ordinára alebo farára.

§ 2. Miestny ordinár môže dovoliť, aby sa manželstvo sláвило na inom vhodnom mieste.

§ 3. Manželstvo medzi katolíckou stránkou a nepokrstenou stránkou sa môže sláviť v kostole alebo na inom vhodnom mieste.

Kán. 1119 - Okrem nevyhnutného prípadu sa pri slávení manželstva majú zachovať obrady predpísané v liturgických knihách, ktoré Cirkev schválila, alebo boli prijaté zákonnými zvykmi.

Kán. 1120 - Konferencia biskupov môže vypracovať vlastný obrad manželstva, ktorý má preskúmať Svätý stolec a ktorý zodpovedá miestnym a národným zvykom, prispôsobeným kresťanskému duchu, ale pri zachovaní zákona, aby prítomný asistujúci pri uzavieraní manželstva žiadal prejav súhlasu uzavierajúcich stránok a prijal ho.

Kán. 1121 - § 1. Farár miesta slávenia manželstva alebo jeho zástupca, hoci ani jeden z nich pri manželstve neasistoval, má čo najskôr po jeho slávení, spôsobom predpísaným konferenciou biskupov alebo diecéznym biskupom, zaznačiť v knihe manželstiev mená manželov, asistujúceho a svedkov, miesto a dátum slávenia manželstva.

§ 2. Kedykoľvek sa manželstvo uzaviera podľa kán. 1116, kňaz alebo diakon, ak bol prítomný pri slávení, ináč svedkovia spolu s uzavierajúcimi sú nerozdielne povinní čo najskôr upovedomiť farára alebo miestneho ordinára o uzavretí manželstva.

§ 3. Keď ide o manželstvo uzavreté s dišpenzom od kánonickej formy, miestny ordinár, ktorý dišpenz udelil, sa má postarať, aby dišpenz i slávenie boli zapísané v knihe manželstiev tak kúrie, ako aj vlastnej farnosti katolíckej stránky, ktorej farár vykonal zisťovania slobodného stavu; o slávení manželstva je zaviazaná čo najskôr upovedomiť toho istého ordinára a farára katolícka manželská stránka, oznámiac aj miesto slávenia, ako aj zachovanie verejnej formy.

Kán. 1122 - § 1. Uzavretie manželstva sa má zaznačiť aj v knihách pokrstených, v ktorých je zapísaný krst manželov.

§ 2. Keď manželská stránka neuzavrela manželstvo vo farnosti, v ktorej bola pokrstená, farár miesta slávenia má správu o uzavretí manželstva čo najskôr poslať farárovi miesta udelenia krstu.

Kán. 1123 - Kedykoľvek sa manželstvo buď konvaliduje pre vonkajšie fórum, alebo sa vyhlasuje za neplatné, alebo sa zákonne okrem smrti rozvážuje, musí byť o tom upovedomený farár miesta, kde bolo manželstvo slávené, aby sa riadne vykonal zápis v knihách manželstiev a pokrstených.

VI. kapitola

MIEŠANÉ MANŽELSTVÁ

Kán. 1124¹⁸ - Manželstvo medzi dvoma pokrstenými osobami, z ktorých jedna je pokrstená v Katolíckej cirkvi alebo bola do nej po krste prijatá, druhá však patrí do cirkvi alebo cirkevného spoločenstva, ktoré nie je v plnom spoločenstve s Katolíckou cirkvou, je bez výslovného dovolenia kompetentnej autority zakázané.

Kán. 1125 - Miestny ordinár môže takéto dovolenie udeliť, ak existuje oprávnený a rozumný dôvod; nemá ho udeliť, ak nie sú splnené tieto podmienky:

1. katolícka stránka má vyhlásiť, že je pripravená odstrániť nebezpečenstvá odpadnutia od viery a má dať úprimný prísľub, že urobí všetko, čo je v jej silách, aby všetky deti boli pokrstené a vychované v Katolíckej cirkvi;
2. druhá stránka sa má v pravý čas natoľko oboznámiť s prísľubmi, ktoré má dať katolícka stránka, aby bolo zrejmé, že si je naozaj vedomá prísľubu a záväzku katolíckej stránky;
3. obidve stránky sa majú poučiť o cieľoch a podstatných vlastnostiach manželstva, ktoré nesmie vylučovať ani jeden z uzavierajúcich.

Kán. 1126 - Úlohou konferencie biskupov je stanoviť tak spôsob, akým treba uskutočniť tieto vyhlásenia a prísľuby, ktoré sa vždy vyžadujú, ako aj určiť postup, ako sa majú stať zrejmy vo vonkajšom fóre a ako sa má s nimi oboznámiť nekatolícka stránka.

Kán. 1127¹⁹ - § 1. Čo sa týka formy, ktorú treba použiť pri miešanom manželstve, majú sa zachovať predpisy kán. 1108; ale ak katolícka stránka uzaviera manželstvo s nekatolíckou stránkou východného obradu, kánonickú formu slávenia treba zachovať iba pre dovolenosť; na platnosť sa však vyžaduje účasť kňaza pri zachovaní toho, čo treba podľa práva zachovať.

§ 2. Ak zachovaniu kánonickej formy prekážajú veľké ťažkosti, miestny ordinár katolíckej stránky má právo v jednotlivých prípadoch od nej dišpenzovať, ale po porade s ordinárom miesta, kde sa manželstvo slávi, a pri zachovaní istej verejnej formy slávenia, potrebnej na platnosť; konferencia biskupov má stanoviť normy, podľa ktorých sa uvedený dišpenz má udeľovať jednotným spôsobom.

§ 3. Zakazuje sa, aby sa pred kánonickým slávením manželstva podľa normy § 1 alebo po ňom konalo iné náboženské slávenie toho istého manželstva na vyjadrenie alebo obnovenie manželského súhlasu; takisto sa nemá konať náboženské slávenie, pri ktorom katolícky asistujúci a nekatolícky služobník, každý konajúc svoj obrad, súčasne vyžadujú súhlas stránok.

Kán. 1128 - Miestni ordinári a iní duchovní pastieri sa majú starať, aby katolíckej manželskej stránke a deťom narodeným z miešaného manželstva nechýbala duchovná pomoc pri plnení ich záväzkov a majú manželom pomáhať upevňovať jednotu manželského a rodinného života.

Kán. 1129 - Predpisy kán. 1127 a 1128 treba uplatňovať aj pri manželstvách, ktorým stojí v ceste prekážka rozdielnosti kultu, o ktorej sa hovorí v kán. 1086 § 1.

VII. kapitola

¹⁸ Pápež Benedikt XVI., *Omnium in mentem*, 26. októbra 2009, *AAS* 102 (2010) 8-14.

¹⁹ Pápež František, *De concordia inter Codices*, 31. mája 2016, *AAS* 108 (2016) 602-606.

TAJNÉ SLÁVENIE MANŽELSTVA

Kán. 1130 - Miestny ordinár môže z vážneho a naliehavého dôvodu dovoliť, aby sa manželstvo slávalo tajne.

Kán. 1131 - Dovoľenie tajne sláviť manželstvo so sebou prináša:

1. aby sa zisťovania, ktoré treba vykonať pred slávením manželstva, robili tajne;
2. aby tajomstvo o slávenom manželstve zachovali miestny ordinár, asistujúci, svedkovia a manželia.

Kán. 1132 - Závazok zachovať tajomstvo, o ktorom sa hovorí v kán. 1131, bod 2, zo strany miestneho ordinára zaniká, ak zo zachovávanía tajomstva hrozí vážne pohoršenie alebo vážne zneváženie posvätnosti manželstva, o tom treba upovedomiť stránky pred slávením manželstva.

Kán. 1133 - Tajne slávené manželstvo sa má zapísať iba v osobitnej matrike, ktorú treba uchovávať v tajnom archíve kúrie.

VIII. kapitola

ÚČINKY MANŽELSTVA

Kán. 1134 - Z platného manželstva vzniká medzi manželmi zväzok, ktorý je svojou prirodzenosťou trvalý a výlučný; okrem toho v kresťanskom manželstve sú manželia osobitnou sviatosťou posilnení a akoby posvätení na povinnosti a dôstojnosť svojho stavu.

Kán. 1135 - Obidvaja manželia majú rovnaké povinnosti a rovnaké práva v tom, čo súvisí so spoločenstvom manželského života.

Kán. 1136 - Rodičia majú veľmi vážnu povinnosť a prvotné právo, aby sa podľa svojich síl starali o telesnú, spoločenskú, kultúrnu, ako aj mravnú a náboženskú výchovu detí.

Kán. 1137 - Zákonité sú tie deti, ktoré sa počali alebo narodili v platnom alebo domnelom manželstve.

Kán. 1138 - § 1. Otcom je ten, ktorého za takého označuje zákonný sobáš, ak sa zjavnými argumentami nedokáže opak.

§ 2. Predpokladá sa, že zákonité sú tie deti, ktoré sa narodili aspoň po 180 dňoch odo dňa slávania manželstva alebo do 300 dní od rozviazania manželského života.

Kán. 1139 - Nezákonité deti sa stávajú zákonitými neskorším platným alebo domnelým manželstvom rodičov alebo reskriptom Svätého stolca.

Kán. 1140 - Uzákonené deti sú z hľadiska kánonických účinkov vo všetkom postavené na roveň zákonitým, ak právo výslovne nestanovilo niečo iné.

IX. kapitola

ODLÚČENIE MANŽELOV

1. článok

ROZVIAZANIE ZVÄZKU

Kán. 1141 – Platne uzavreté a zavŕšené manželstvo nemôže byť rozviazané nijakou ľudskou mocou a z nijakého dôvodu, iba smrťou.

Kán. 1142 - Nezavŕšené manželstvo medzi pokrstenými alebo medzi pokrstenou stránkou a nepokrstenou stránkou môže na žiadosť obidvoch stránok alebo jednej z nich z oprávneného dôvodu rozviazať Rímsky veľkňaz, hoci druhá stránka je proti tomu.

Kán. 1143 - § 1. Manželstvo uzavreté dvoma nepokrstenými sa rozväzuje na základe pavlovského privilégia v prospech viery stránky, ktorá prijala krst, samým skutkom, ktorým táto stránka uzaviera nové manželstvo, len keď nepokrstená stránka odstupuje.

§ 2. Usudzuje sa, že nepokrstená stránka odstupuje, ak s pokrstenou stránkou nechce spolunažívať alebo nechce spolunažívať pokojne bez urážania Stvoriteľa, ak jej táto stránka po prijatí krstu neposkytla oprávnený dôvod na odstúpenie.

Kán. 1144 - § 1. Aby mohla pokrstená stránka platne uzavrieť nové manželstvo, nepokrstej strane sa musia vždy položiť otázky:

1. či aj sama chce prijať krst;

2. či chce aspoň s pokrstenou stránkou pokojne spolunažívať bez urážania Stvoriteľa.

§ 2. Tieto otázky sa musia položiť po krste; miestny ordinár však z vážneho dôvodu môže dovoliť, aby sa otázky položili pred krstom, ba môže od otázok aj dišpenzovať či už pred krstom alebo po ňom, len keď je aspoň zo sumárneho a mimosúdneho pokračovania zistené, že ich nemožno položiť alebo že to bude neužitočné.

Kán. 1145 - § 1. Otázky sa majú klásť spravidla autoritou miestneho ordinára obrátenej stránky; tento ordinár má dať druhej manželskej stránke lehotu na odpoveď, ak si ju vyžiada, s upozornením, že ak lehota uplynie bez využitia, jej mlčanie sa bude považovať za zápornú odpoveď.

§ 2. Je platné, ba aj dovolené, aby sama obrátená stránka položila otázky, hoci súkromne, ak sa nemôže zachovať vyššie predpísaná forma.

§ 3. V obidvoch prípadoch musí byť vo vonkajšom fóre zákonne zrejmé, že otázky boli položené a s akým výsledkom.

Kán. 1146 - Pokrstená stránka má právo uzavrieť nové manželstvo s katolíckou stránkou:

1. ak druhá stránka odpovedala na otázky záporne alebo ak bolo kladenie otázok zákonne vynechané;

2. ak nepokrstená stránka, či už jej boli položené otázky alebo nie, zotrvala najprv v pokojnom spolunažívaní bez urážania Stvoriteľa a potom bez oprávneného dôvodu odstúpila, pri zachovaní predpisov kán. 1144 a 1145.

Kán. 1147 - Miestny ordinár však môže z vážneho dôvodu dovoliť, aby pokrstená stránka, použijúc pavlovské privilégium, uzavrela manželstvo s nekatolíckou stránkou či

už pokrstenou, alebo nepokrstenou, pri zachovaní predpisov kánonov o miešaných manželstvách.

Kán. 1148 - § 1. Nepokrstený, ktorý má súčasne viac nepokrstených manželiek si po prijatí krstu v Katolíckej cirkvi môže jednu z nich ponechať a ostatné manželky prepustiť, ak mu je ťažké zostať s prvou z nich. To isté platí o nepokrstenej žene, ktorá má súčasne viac nepokrstených manželov.

§ 2. V prípadoch, o ktorých sa hovorí v § 1, manželstvo po prijatí krstu treba uzavrieť zákonnou formou, v prípade potreby aj pri zachovaní predpisov o miešaných manželstvách a iných, ktoré treba zachovať podľa práva.

§ 3. Miestny ordinár má podľa noriem spravodlivosti, kresťanskej lásky a prirodzenej slušnosti dbať na to, aby sa dostatočne zabezpečili potreby prvej manželky a ostatných prepustených manželiek, majú pred očami mravné, sociálne a ekonomické podmienky miesta a osôb.

Kán. 1149 - Nepokrstená stránka, ktorá po prijatí krstu v Katolíckej cirkvi nemôže obnoviť spolunažívanie s nepokrstenou manželskou stránkou z dôvodu zajatia alebo prenasledovania, môže uzavrieť iné manželstvo, hoci druhá stránka medzitým prijala krst, pri zachovaní predpisu kán. 1141.

Kán. 1150 - V prípade pochybnosti privilegium viery sa teší priazni práva.

2. článok

ODLÚČENIE PRI TRVANÍ ZVÄZKU

Kán. 1151 - Manželia majú povinnosť a právo zachovať manželské spolunažívanie, ak ich neospravedľňuje zákonný dôvod.

Kán. 1152 - § 1. Hoci sa nástoľčivo odporúča, aby manželská stránka, vedená kresťanskou láskou majú starosť o dobro rodiny, neodoprela odpustenie cudzoložnej stránke a aby manželský život neprerušila, predseda má právo prerušiť manželské spolunažívanie, ak jej vinu výslovne alebo mlčky neodpustila, ak s cudzoložstvom nesúhlasila alebo ho nezapríčinila, alebo aj sama nespáchala cudzoložstvo.

§ 2. Za tiché odpustenie sa považuje to, keď nevinná manželská stránka po tom, ako nadobudla istotu o cudzoložstve, sa dobrovoľne s manželskou náklonnosťou stýkala s druhou stránkou; predpokladá sa však, ak počas šiestich mesiacov zachovávala manželské spolunažívanie a ani neurobila rekurz na cirkevnú alebo občiansku autoritu.

§ 3. Ak nevinná manželská stránka sama od seba prerušila manželské spolunažívanie, má do šiestich mesiacov predložiť kauzu odlúčenia kompetentnej cirkevnej autorite, ktorá má prihliadajúc na všetky okolnosti zvážiť, či nevinnú manželskú stránku nemožno priviesť k tomu, aby vinu odpustila a odlúčenie nepredĺžila nastálo.

Kán. 1153 - § 1. Ak niektorý z manželov vytvára veľké nebezpečenstvo pre dušu alebo pre telo druhej manželskej stránky alebo detí, alebo ináč veľmi sťažuje spoločný život, poskytuje druhej stránke zákonný dôvod na odstúpenie na základe dekrétu miestneho ordinára a aj na základe vlastného rozhodnutia, ak z oneskorenia hrozí nebezpečenstvo.

§ 2. Vo všetkých prípadoch treba po zaniknutí dôvodu odlúčenia obnoviť manželské spolunažívanie, ak cirkevná autorita nestanovuje ináč.

Kán. 1154 - Po udelení odlúčenia manželov sa treba vždy vhodne postarať o náležité materiálne zabezpečenie a výchovu detí.

Kán. 1155 – Je chvályhodné, ak nevinná manželská stránka znova prijme druhú stránku do manželského spolunažívania; v tom prípade sa zrieka práva na odlúčenie.

X. kapitola KONVALIDÁCIA MANŽELSTVA

1. článok JEDNODUCHÁ KONVALIDÁCIA

Kán. 1156 - § 1. Na konvalidáciu manželstva neplatne uzavretého pre zneplatňujúcu prekážku sa vyžaduje, aby prekážka zanikla alebo aby bol daný od nej dišpenz a aby súhlas obnovila aspoň stránka vedomá si prekážky.

§ 2. Toto obnovenie sa cirkevným právom vyžaduje k platnosti konvalidácie, hoci na začiatku obidve stránky dali súhlas a neodvolali ho ani neskôr.

Kán. 1157 - Obnovenie súhlasu musí byť novým úkonom vôle, zameraným na manželstvo, o ktorom obnovujúca stránka vie alebo sa domnieva, že bolo od začiatku neplatné.

Kán. 1158 - § 1. Ak je prekážka verejná, treba, aby súhlas obnovili obidve stránky kánonickou formou pri zachovaní predpisu kán. 1127 § 2.

§ 2. Ak prekážku nemožno dokázať, stačí, aby stránka, ktorá si je vedomá prekážky, súkromne a tajne obnovila súhlas len keď druhá stránka v danom súhlase zotrváva alebo, aby súhlas obnovili obidve stránky, ak im je prekážka známa.

Kán. 1159 - § 1. Manželstvo neplatne uzavreté pre nedostatok súhlasu sa konvaliduje, ak stránka, ktorá nesúhlasila, už súhlasí, a keď súhlas daný druhou stránkou trvá.

§ 2. Ak nedostatok súhlasu nemožno dokázať, stačí, aby stránka, ktorá nesúhlasila, dala súhlas súkromne a tajne.

§ 3. Ak nedostatok súhlasu možno dokázať, je nevyhnutné, aby sa súhlas dal kánonickou formou.

Kán. 1160 - Aby sa manželstvo neplatné pre nedostatok formy stalo platným, musí sa nanovo uzavrieť kánonickou formou pri zachovaní predpisu kán. 1127 § 2.

2. článok SANÁCIA V ZÁKLADE

Kán. 1161 - § 1. Sanácia v základe je splatnenie neplatného manželstva bez obnovenia súhlasu, udelené kompetentnou autoritou, prináša so sebou dišpenz od prekážky, ak nejaká

je, aj od kánonickej formy, ak nebola zachovaná, ako aj spätnú pôsobnosť kánonických účinkov do minulosti.

§ 2. Splatnenie nastáva od chvíle udelenia milosti; spätná pôsobnosť sa však chápe tak, že siaha až k chvíli slávenia manželstva, ak nie je výslovne určené niečo iné.

§ 3. Sanácia v základe sa nemá udeliť, ak nie je pravdepodobné, že stránky chcú zotrvať v manželskom živote.

Kán. 1162 - § 1. Ak chýba súhlas obidvoch stránok alebo aspoň jednej z nich, manželstvo nemožno sanovať v základe, či už súhlas chýbal od začiatku, alebo bol na začiatku daný a neskôr odvolaný.

§ 2. Ak súhlas na začiatku síce chýbal, ale neskôr bol daný, sanáciu možno udeliť od chvíle, kedy bol súhlas daný.

Kán. 1163 - § 1. Manželstvo neplatne uzavreté pre prekážku alebo pre nedostatok zákonnej formy možno sanovať, len keď trvá súhlas obidvoch stránok.

§ 2. Manželstvo neplatne uzavreté pre prekážku prirodzeného práva alebo pozitívneho Božieho práva možno sanovať iba po tom, keď prekážka zanikla.

Kán. 1164 – Sanáciu v základe možno platne udeliť aj bez vedomia jednej alebo aj obidvoch stránok; nemá sa však udeľovať, ak nie je na to vážny dôvod.

Kán. 1165 - § 1. Sanáciu v základe môže udeliť Apoštolský stolec.

§ 2. V jednotlivých prípadoch ju môže udeliť diecézny biskup po splnení podmienok, o ktorých sa hovorí v kán. 1125, keď ide o sanáciu miešaného manželstva, aj keď je to isté manželstvo neplatné z viacerých dôvodov; nemôže ju však udeliť, ak existuje prekážka, od ktorej dišpenzovanie je vyhradené Apoštolskému stolcu podľa normy kán. 1078 § 2, alebo ak ide o prekážku prirodzeného alebo pozitívneho Božieho práva, ktorá už zanikla.

II. časť

OSTATNÉ ÚKONY BOŽIEHO KULTU

I. titul

SVÄTENINY

Kán. 1166 - Sväteniny sú posvätné znaky, ktorými sa ako istým napodobnením sviatostí naznačujú a na príhovor Cirkvi sa dosahujú účinky najmä duchovné.

Kán. 1167 - § 1. Iba Apoštolský stolec môže ustanoviť nové sväteniny alebo prijaté hodnoverne vykladať, niektoré z nich zrušiť alebo zmeniť.

§ 2. Pri vykonávaní čiže udeľovaní svätenín sa majú presne zachovávať obrady a formuly schválené cirkevnou autoritou.

Kán. 1168 - Vysluhovateľom svätenín je klerik, vybavený náležitou mocou; niektoré sväteniny môžu zhodne s normami liturgických kníh vysluhovať podľa úsudku miestneho ordinára aj laici, ktorí majú primerané kvality.

Kán. 1169 - § 1. Zasvätenia a posvätenia môžu platne vykonávať tí, ktorí sú vyznačení biskupským svätením, ako aj kňazi, ktorým to dovoľuje právo alebo zákonné dovolenie.

§ 2. Požehnania s výnimkou tých, ktoré sú vyhradené Rímskemu veľkňazovi alebo biskupom, môže udeľovať každý kňaz.

§ 3. Diakon môže udeľovať iba tie požehnania, ktoré mu právo výslovne dovoľuje.

Kán. 1170 - Požehnania treba udeľovať predovšetkým katolíkom, no môžu sa dať aj katechumenom, ba aj nekatolíkom, ak tomu nebráni zákaz Cirkvi.

Kán. 1171 - S posvätnými vecami, ktoré sú posvätením alebo požehnaním určené na Boží kult, sa má zaobchádzať úctivo a nemajú sa používať na profánne alebo iné vlastné ciele, hoci sú vo vlastníctve súkromných osôb.

Kán. 1172 - § 1. Nikto nemôže zákonne vykonávať exorcizmy nad posadnutými, ak od miestneho ordinára nedostal osobitné a výslovné dovolenie.

§ 2. Toto dovolenie má miestny ordinár udeliť iba kňazovi, ktorý je obdarený nábožnosťou, vedomosťami, rozumnosťou a bezúhonnosťou života.

II. titul

LITURGIA HODÍN

Kán. 1173 - Cirkev, plniac Kristovu kňazskú úlohu, slávi liturgiu hodín. V nej počúva Boha hovoriaceho k svojmu ľudu a pripomína si tajomstvo spásy; bez prestania chváli Boha spevom a modlitbou a prosí ho za spásu celého sveta.

Kán. 1174 - § 1. Klerici sú viazaní povinnosťou modliť sa liturgiu hodín podľa normy kán. 276 § 2, bod 3; členovia inštitútov zasväteného života, ako aj spoločností apoštolského života podľa normy svojich konštitúcií.

§ 2. Aj ostatní veriaci sú podľa okolností naliehavo pozvaní, aby sa zúčastňovali na liturgii hodín ako na úkone Cirkvi.

Kán. 1175 - Pri modlitbe liturgie hodín sa má podľa možnosti zachovať skutočný čas každej hodiny.

III. titul

CIRKEVNÉ POHREBNÉ OBRADY

Kán. 1176 - § 1. Zomrelým veriacim treba podľa normy práva poskytnúť cirkevné pohrebné obrady.

§ 2. Cirkevné pohrebné obrady, ktorými Cirkev vyprosuje zomrelým duchovnú pomoc a vzdáva úctu ich telám a súčasne živým prináša útechu nádeje, treba sláviť podľa normy liturgických zákonov.

§ 3. Cirkev naliehavo odporúča, aby sa zachovával nábožný zvyk telá zomrelých pochovávať; nezakazuje však kremáciu, ak nebola zvolená z dôvodov, ktoré odporujú kresťanskému učeniu.

I. kapitola

POHREBNÉ OBRADY

Kán. 1177 - § 1. Pohrebné obrady za každého zomrelého veriaceho sa spravidla majú konať v kostole jeho vlastnej farnosti.

§ 2. Každý veriaci alebo tí, ktorí sa majú postarať o pohrebné obrady zomrelého veriaceho, si môžu zvoliť na pohreb iný kostol so súhlasom toho, kto ho spravuje, a po upovedomení vlastného farára zomrelého.

§ 3. Ak smrť nastala mimo vlastnej farnosti a mŕtve telo nebolo do nej prenesené, ani nijaký kostol nebol zákonne zvolený na pohreb, pohrebné obrady sa majú vykonať v kostole farnosti, kde nastala smrť, ak partikulárnym právom nebol určený iný kostol.

Kán. 1178 - Pohrebné obrady diecézneho biskupa sa majú konať v jeho vlastnom katedrálnom kostole, ak si sám nezvolil iný kostol.

Kán. 1179 - Pohrebné obrady rehoľníkov alebo členov spoločnosti apoštolského života, ak sú klerické, má vo všeobecnosti vykonať vo vlastnom kostole alebo v kaplnke predstavený, ináč kaplán.

Kán. 1180 - § 1. Ak má farnosť vlastný cintorín, zomrelých veriacich treba pochovávať na ňom, ak si sám zomrelý alebo tí, ktorým prislúcha postarať sa o pochovanie zomrelého, zákonne nezvolili iný cintorín.

§ 2. Všetkým je však dovolené, ak im to právo nezakazuje, zvoliť si cintorín na pochovanie.

Kán. 1181 - Čo sa týka milodarov pri príležitosti pohrebov, majú sa zachovať predpisy kán. 1264, treba sa však vyvarovať, aby pri pohrebných obradach nebolo nijaké uprednostňovanie osôb a aby ani chudobní neboli zbavení náležitých pohrebných obradov.

Kán. 1182 - Po skončení pohrebu sa má vykonať zápis do knihy zomrelých podľa normy partikulárneho práva.

II. kapitola

KOMU PRIZNAŤ ALEBO ODOPRIEŤ CIRKEVNÝ POHREB

Kán. 1183 - § 1. Keď ide o pohrebné obrady, katechumenov treba pripočítať k veriacim.

§ 2. Miestny ordinár môže dovoliť, aby sa cirkevné pohrebné obrady poskytli malým deťom, ktoré rodičia mienili dať pokrstiť, ale zomreli pred krstom,.

§ 3. Pokrsteným, ktorí sú členmi niektorej nekatolíckej cirkvi alebo nekatolíckeho cirkevného spoločenstva, sa môžu podľa rozumného úsudku miestneho ordinára priznať cirkevné pohrebné obrady, ak nie je zrejmá ich opačná vôľa a len keď vlastný vysluhovateľ nemôže byť prítomný.

Kán. 1184 - § 1. Ak pred smrťou neprejavili nijaké znaky pokánia, cirkevné pohrebné obrady treba odoprieť:

1. všeobecne známym apostatom, heretikom a schizmatikom;

2. tým, ktorí si zvolili kremáciu vlastného tela z dôvodov, ktoré odporujú kresťanskej viere;

3. iným zjavným hriešnikom, ktorým nemožno priznať cirkevné pohrebné obrady bez verejného pohoršenia veriacich.

§ 2. Ak sa vyskytne nejaká pochybnosť, treba sa poradiť s miestnym ordinárom a držať sa jeho úsudku.

Kán. 1185 – Komu boli odopreté cirkevné pohrebné obrady, treba mu odoprieť aj akúkoľvek pohrebnú omšu.

IV. titul

KULT SVÄTÝCH, POSVÄTNÝCH OBRAZOV A RELIKVIÍ

Kán. 1186 - Cirkev na rozvíjanie posväcovania Božieho ľudu odporúča do osobitnej a synovskej úcty veriacich preblahosladenú Máriu vždy Pannu, Božiu Matku, ktorú Kristus ustanovil za matku všetkých ľudí, a podporuje aj pravý a hodnoverný kult iných svätých, ktorých príklad veriacich povzbudzuje a ich príhovor im pomáha.

Kán. 1187 - Verejným kultom je dovolené uctievať iba tých Božích sluhov, ktorých cirkevná autorita zahrnula do zoznamu svätých alebo blahosladených.

Kán. 1188 - Má sa zachovať prax predkladať posvätné obrazy v kostoloch na uctievanie veriacim; majú sa však vystavovať v miernom počte a v primeranom poriadku, aby to nevyvolalo údiv kresťanského ľudu a nedalo podnet na menej správnu nábožnosť.

Kán. 1189 – Keď si vyžadujú opravu cenné obrazy čiže také, ktoré sa vyznačujú starobylosťou, umeleckou hodnotou alebo kultom, vystavené v kostoloch alebo kaplnkách na uctievanie veriacim, nemajú sa nikdy reštaurovať bez písomne udeleného dovolenia ordinára; ten, skôr než ho udelí, má sa poradiť so znalcami.

Kán. 1190 - § 1. Posvätné relikvie sa vôbec nesmú predávať.

§ 2. Význačné relikvie a takisto iné, ktorým ľud preukazuje veľkú úctu, sa bez dovolenia Apoštolského stolca nemôžu nijakým spôsobom platne scudziť ani natrvalo premiestniť.

§ 3. Predpis § 2 platí aj na obrazy, ktorým ľud preukazuje v nejakom kostole veľkú úctu.

V. titul

SĽUB A PRÍSAHA

I. kapitola

SĽUB

Kán. 1191 - § 1. Sľub, teda uvážení a slobodný prísľub daný Bohu o možnom a lepšom dobre, sa musí splniť z čnosti nábožnosti.

§ 2. Všetci, ktorí primerane používajú rozum, sú schopní zložiť sľub, ak im v tom nebráni právo.

§ 3. Sľub zložený z veľkého a nespravodlivého strachu alebo na základe podvodu je samým právom neplatný.

Kán. 1192 - § 1. Sľub je *verejný*, ak ho v mene Cirkvi prijíma zákonný predstavený; ináč je *súkromný*.

§ 2. *Slávnostný*, ak ho Cirkev za taký uznala; ináč je *jednoduchý*.

§ 3. *Osobný*, ktorým sa sľubuje činnosť sľubujúceho; *vecný*, ktorým sa sľubuje nejaká vec; *miešaný*, ktorý má povahu osobného aj vecného sľubu.

Kán. 1193 - Sľub sám osebe viaže iba toho, kto ho skladá.

Kán. 1194 - Sľub zaniká uplynutím času určeného na splnenie záväzku, podstatnou zmenou prisľúbeného predmetu, nesplnením podmienky, od ktorej sľub závisí alebo zánikom jeho cieľovej príčiny, dišpenzom a zámenou.

Kán. 1195 - Kto má moc nad predmetom sľubu, môže záväzok sľubu pozastaviť tak dlho, ako dlho mu plnenie sľubu spôsobuje ujmu.

Kán. 1196 - Okrem Rímskeho veľkňaza môžu dišpenzovať od súkromných sľubov z oprávneného dôvodu, len keď dišpenz nenaruša nadobudnuté právo iných:

1. miestny ordinár a farár, keď ide o všetkých ich podriadených, ba aj cudzincov;
2. predstavený rehoľného inštitútu alebo spoločnosti apoštolského života, ak sú klerické pápežského práva, keď ide o členov, novicov a osoby, ktoré vo dne v noci žijú v dome inštitútu alebo spoločnosti;
3. tí, ktorým Apoštolský stolec alebo miestny ordinár delegovali moc dišpenzovať.

Kán. 1197 - To, čo bolo sľúbené súkromným sľubom, sám sľubujúci môže zameniť za väčšie alebo rovnaké dobro; za menšie dobro ten, kto má moc dišpenzovať podľa normy kán. 1196.

Kán. 1198 - Sľuby zložené pred rehoľnou profesiou sa pozastavujú, kým sľubujúci zostáva v rehoľnom inštitúte.

II. kapitola PRÍSAHA

Kán. 1199 - § 1. Prísahu, teda vzývanie Božieho mena za svedka pravdy nemožno zložiť, ak to nie je v pravde, uvážene a spravodlivo.

§ 2. Prísahu, ktorú kánony vyžadujú alebo umožňujú nemožno platne zložiť cez zástupcu.

Kán. 1200 - § 1. Kto slobodne prisahá, že niečo vykoná, je osobitným záväzkom nábožnosti zaviazaný splniť, čo potvrdil prísahou.

§ 2. Prísaha vynútená podvodom, násilím alebo veľkým strachom je samým právom neplatná.

Kán. 1201 - § 1. Prísaha pripojená k sľubu záleží od povahy a podmienok úkonu, ku ktorému je pripojená.

§ 2. Ak sa prísaha pripája k úkonu, priamo zameranému na škodu iných alebo na ujmu verejného dobra alebo večnej spásy, úkon z nej nezískava nijakú silu.

Kán. 1202 - Závazok vyplývajúci z prísahy pripojenej k sľubu prestáva:

1. ak ho odpustí ten, v prospech koho bola prísaha zložená;
2. ak sa predmet prísahy podstatne zmení alebo po zmene okolností sa stane buď zlým alebo celkom bezvýznamným, alebo napokon prekáža väčšiemu dobru;
3. ak pominie cieľová príčina alebo podmienka, pod ktorou bola prísaha zložená;
4. dišpenzom a zámenou podľa normy kán. 1203.

Kán. 1203 - Tí, ktorí môžu sľub pozastaviť, dišpenzovať od neho alebo ho zameniť, majú tú istú moc a tým istým spôsobom vzhľadom na prísahu pripojenú k sľubu; avšak ak dišpenz od prísahy spôsobuje ujmu iným, ktorí odmietajú záväzok odpustiť, od prísahy môže dišpenzovať iba Apoštolský stolec.

Kán. 1204 - Prísahu treba vykladať striktne podľa práva a podľa úmyslu prisahajúceho, alebo ak ten koná podvodne, podľa úmyslu toho, komu sa prísaha skladá.

III. časť

POSVÄTNÉ MIESTA A OBDOBIA

I. titul

POSVÄTNÉ MIESTA

Kán. 1205 - Posvätné miesta sú tie, ktoré sa posvätením alebo požehnaním podľa predpisov liturgických kníh určujú na Boží kult alebo na pochovávanie veriacich.

Kán. 1206 - Posvätenie nejakého miesta prislúcha diecéznemu biskupovi a tým, ktorí sú mu podľa práva postavení na roveň; títo môžu ktorémukoľvek biskupovi alebo vo výnimočných prípadoch kňazovi zveriť úlohu, aby na ich území vykonal posvätenie.

Kán. 1207 - Posvätné miesta požehnáva ordinár; požehnanie kostolov je však vyhradené diecéznemu biskupovi; každý z nich však môže na to delegovať iného kňaza.

Kán. 1208 - O vykonanom posvätení alebo požehnaní kostola, takisto aj o požehnaní cintorína sa má vyhotoviť doklad, ktorého jeden exemplár sa má uchovať v archíve diecéznej kúrie, druhý v archíve kostola.

Kán. 1209 - Posvätenie alebo požehnanie nejakého miesta sa dostatočne dokáže aj jedným svedkom, proti ktorému nemožno nič namietat', len keď sa tým nikomu nespôsobí škoda.

Kán. 1210 - Na posvätnom mieste sa má pripustiť iba to, čo slúži na vykonávanie alebo napomáhanie kultu, nábožnosti a náboženstva, a zakazuje sa všetko, čo sa nezlučuje s posvätnosťou miesta. Ordinár však môže v jednotlivom prípade dovoliť iné použitie, ktoré sa však neprieči posvätnosti miesta.

Kán. 1211 - Posvätné miesta sa zneuct'ujú hrubo potupnými činmi, vykonanými na nich pri pohoršení veriacich, ktoré sú podľa úsudku miestneho ordinára také závažné a

odporujúce posvätnosti miesta, že nie je na nich dovolené vykonávať kult, kým sa potupa nenapraví kajúcim obradom podľa normy liturgických kníh.

Kán. 1212 - Posvätné miesta strácajú posvätenie alebo požehnanie, ak boli z veľkej časti zničené, alebo ak boli natrvalo dané do profánneho používania dekrétom kompetentného ordinára alebo fakticky.

Kán. 1213 - Cirkevná autorita vykonáva svoje moci a úlohy na posvätných miestach slobodne.

I. kapitola KOSTOLY

Kán. 1214 - Pomenovaním kostol sa rozumie posvätná budova, určená na Boží kult, do ktorej majú veriaci právo prichádzať, aby v nej najmä verejne vykonávali Boží kult.

Kán. 1215 - § 1. Ani jeden kostol sa nemá stavať bez výslovného písomného súhlasu diecézneho biskupa.

§ 2. Diecézny biskup nemá dať súhlas, ak po vypočutí kňazskej rady a rektorov susedných kostolov neusúdi, že nový kostol môže slúžiť na dobro duší a že nebudú chýbať potrebné prostriedky na stavbu kostola a na Boží kult.

§ 3. Aj rehoľné inštitúty, hoci od diecézneho biskupa dostali súhlas na založenie nového domu v diecéze alebo v meste, predsa pred začatím stavby kostola na presne určenom mieste musia dostať od diecézneho biskupa povolenie.

Kán. 1216 - Pri stavbe a obnove kostolov treba vyžiadať radu znalcov a majú sa zachovať zásady a normy liturgie a posvätného umenia.

Kán. 1217 - § 1. Po náležitom dokončení stavby sa má nový kostol čím skôr posvätiť alebo aspoň požehnať pri zachovaní zákonov posvätej liturgie.

§ 2. Kostoly, najmä katedrálne a farské, sa majú posvätiť slávnostným obradom.

Kán. 1218 - Každý kostol má mať svoj titul, ktorý po posvätení kostola nemožno meniť.

Kán. 1219 - V zákonne posvätenom alebo požehnanom kostole sa môžu vykonávať všetky úkony Božieho kultu pri zachovaní farských práv.

Kán. 1220 - § 1. Všetci, ktorých sa to týka, majú dbať o to, aby sa v kostoloch udržiavala taká čistota a výzdoba, aká prislúcha Božiemu domu, a má sa z nich odstrániť všetko, čo sa nezlučuje s posvätnosťou miesta.

§ 2. Na ochranu posvätných a cenných predmetov sa má zabezpečiť riadna starostlivosť o údržbu a majú sa používať vhodné bezpečnostné prostriedky.

Kán. 1221 - Vstup do kostola počas posvätných slávení má byť voľný a bezplatný.

Kán. 1222 - § 1. Ak niektorý kostol už vôbec nemožno používať na Boží kult a nie je možné ho ani obnoviť, diecézny biskup ho môže odovzdať na profánne, ale nie nedôstojné používanie.

§ 2. Kde sa z iných závažných dôvodov odporúča, aby sa niektorý kostol ďalej nepoužíval na Boží kult, diecézny biskup ho môže po vypočutí mienky kňazskej rady odovzdať na profánne, nie nedôstojné používanie so súhlasom tých, ktorí si naň zákonne uplatňujú práva, len keď tým dobro duší neutrpí nijakú škodu.

II. kapitola

KAPLNKY A SÚKROMNÉ KAPLNKY

Kán. 1223 - Pomenovaním kaplnka sa rozumie miesto, ktoré je s povolením ordinára určené na Boží kult pre výhodu nejakého spoločenstva alebo skupiny veriacich, ktorí sa tam schádzajú, a kde so súhlasom kompetentného predstaveného môžu prichádzať aj iní veriaci.

Kán. 1224 - § 1. Ordinár nemá udeliť požadované povolenie na zriadenie kaplnky, ak predtým sám alebo cez niekoho iného nenavštívil miesto určené na kaplnku a nezistil, že je dôstojne vybavené.

§ 2. Avšak po udelení povolenia nemožno bez rozhodnutia toho istého ordinára kaplnku odovzdať na profánne používanie.

Kán. 1225 - V zákonne zriadených kaplnkách sa môžu vykonávať všetky posvätné slávenia, ak niektoré z nich nie sú na základe práva alebo predpisu miestneho ordinára vyňaté alebo neodporujú liturgickým normám.

Kán. 1226 - Pomenovaním súkromná kaplnka sa rozumie miesto, ktoré je s povolením ordinára určené na Boží kult pre výhodu jednej alebo viacerých fyzických osôb.

Kán. 1227 - Biskupi si môžu zriadiť súkromnú kaplnku, ktorá má tie isté práva ako kaplnka.

Kán. 1228 - Pri zachovaní predpisu kán. 1227 na omše a na vykonávanie iných posvätných slávení v niektorej súkromnej kaplnke sa vyžaduje povolenie miestneho ordinára.

Kán. 1229 – Je vhodné, aby kaplnky a súkromné kaplnky boli požehnané podľa obradu, predpísaného v liturgických knihách; musia byť však vyhradené iba na Boží kult a vylúčené z akéhokoľvek domáceho používania.

III. kapitola

SVÄTYNE

Kán. 1230 - Pomenovaním svätyňa sa rozumie kostol alebo iné posvätné miesto, kam so schválením miestneho ordinára z osobitného dôvodu nábožnosti putujú početní veriaci.

Kán. 1231 - Aby sa svätyňa mohla nazvať národnou, musí dostať schválenie konferencie biskupov; aby sa mohla nazvať medzinárodnou, vyžaduje sa chválenie Svätého stolca.

Kán. 1232 - § 1. Na schválenie štatútu diecéznej svätyne je kompetentný miestny ordinár; na schválenie štatútu národnej svätyne je kompetentná konferencia biskupov a na schválenie štatútu medzinárodnej svätyne je kompetentný jedine Svätý stolec.

§ 2. V štatúte sa má stanoviť predovšetkým cieľ, právomoc rektora, vlastníctvo a spravovanie majetkov.

Kán. 1233 - Svätyniam sa môžu udeliť niektoré privilégia, keď sa zdá, že to odporúčajú miestne okolnosti, návštevnosť pútnikov a najmä dobro veriacich.

Kán. 1234 - § 1. Vo svätyniach sa majú veriacim hojnejšie poskytovať prostriedky spásy horlivým hlásaním Božieho slova, vhodným rozvíjaním liturgického života najmä slávením Eucharistie a sviatosti pokánia, ako aj pestovaním osvedčených foriem ľudovej nábožnosti.

§ 2. Votívne predmety ľudového umenia a nábožnosti sa majú vo svätyniach alebo príľahlých miestach viditeľne uchovávať a majú byť bezpečne strážené.

IV. kapitola OLTÁRE

Kán. 1235 - § 1. Oltár čiže stôl, na ktorom sa slávi eucharistická obeta, sa nazýva *pevný*, ak je vyhotovený tak, že je spojený s dlažbou, a preto ním nemožno hýbať; nazýva sa *prenosný*, ak ho možno preniesť.

§ 2. Je vhodné, aby v každom kostole bol pevný oltár; avšak na ostatných miestach určených na posvätné slávenia pevný alebo prenosný oltár.

Kán. 1236 - § 1. Podľa tradičného zvyku Cirkvi menza pevného oltára má byť kamenná, a to z jedného prírodného kameňa; podľa úsudku konferencie biskupov možno použiť aj iný dôstojný a pevný materiál. Základ však, čiže podstavec, sa môže vypracovať z akéhokoľvek materiálu.

§ 2. Prenosný oltár sa môže zhotoviť z akéhokoľvek pevného materiálu, vhodného na liturgické používanie.

Kán. 1237 - § 1. Pevné oltáre treba posvätiť, prenosné oltáre treba posvätiť alebo požehnať podľa obradov, predpísaných v liturgických knihách.

§ 2. Má sa zachovať starobylá tradícia ukladať pod pevný oltár relikvie mučeníkov alebo iných svätých podľa noriem podávaných v liturgických knihách.

Kán. 1238 - § 1. Oltár stráca posvätenie alebo požehnanie podľa normy kán. 1212.

§ 2. Odovzdaním kostola alebo iného posvätného miesta na profánne používanie, oltáre, či už pevné alebo prenosné, nestrácajú posvätenie alebo požehnanie.

Kán. 1239 - § 1. Oltár, či už pevný alebo prenosný, treba vyhradiť jedine na Boží kult a úplne vylúčiť jeho akéhokoľvek profánne používanie.

§ 2. Pod oltárom nemá byť uložené nijaké mŕtve telo; ináč nie je dovolené sláviť na ňom omšu.

V. kapitola CINTORÍNY

Kán. 1240 - § 1. Kde je to možné, Cirkev má mať vlastné cintoríny alebo aspoň priestory v občianskych cintorínoch, určené pre zomrelých veriacich, ktoré treba riadne požehnať.

§ 2. Ak sa to však nemôže dosiahnuť, jednotlivé hroby sa majú zakaždým náležite požehnať.

Kán. 1241 - § 1. Farnosti a rehoľné inštitúty môžu mať vlastné cintoríny.

§ 2. Aj iné právnické osoby alebo rodiny môžu mať osobitný cintorín alebo hrobku, ktoré podľa úsudku miestneho ordinára treba požehnať.

Kán. 1242 - V kostoloch sa mŕtve telá nemajú pochovávať, ak nejde o Rímskeho veľkňaza alebo kardinálov, diecéznych biskupov aj emeritných, ktorých treba pochovať vo vlastnom kostole.

Kán. 1243 - Partikulárne právo má stanoviť vhodné normy na zachovávanie poriadku na cintorínoch, predovšetkým na ochranu a udržiavanie ich posvätnej povahy.

II. titul POSVÄTNÉ OBDOBIA

Kán. 1244 - § 1. Sviatky a dni pokánia, spoločné pre celú Cirkev, má právo ustanoviť, preložiť a zrušiť jedine najvyššia cirkevná autorita, pri zachovaní predpisu kán. 1246 § 2.

§ 2. Diecézni biskupi môžu pre svoje diecézy alebo miesta vyhlásiť osobitné sviatky alebo dni pokánia iba pre jednotlivý prípad.

Kán. 1245 - Pri zachovaní práva diecéznych biskupov, o ktorom sa hovorí v kán. 87, môže farár z oprávneného dôvodu a podľa predpisov diecézneho biskupa v jednotlivých prípadoch udeliť dišpenz od záväzku zachovávať sviatok alebo deň pokánia, alebo ich zameniť za iné nábožné skutky; môže to urobiť aj predstavený rehoľného inštitútu alebo spoločnosti apoštolského života, ak sú klerické pápežského práva, vo vzťahu k vlastným podriadeným a iným, ktorí sa vo dne aj v noci nachádzajú v dome.

I. kapitola SVIATKY

Kán. 1246 - § 1. Nedeľa, keď sa podľa apoštolskej tradície slávi veľkonočné tajomstvo, sa má v celej Cirkvi zachovávať ako prvotný prikázaný sviatok. Takisto sa majú zachovávať dni Narodenia nášho Pána Ježiša Krista, Zjavenia, Nanebovstúpenia a Najsvätejšieho Kristovho Tela a Krvi, svätej Bohorodičky Márie, jej Nepoškvrneného počatia a Nanebovzatia, svätého Jozefa, svätých apoštolov Petra a Pavla a napokon Všetkých svätých.

§ 2. Niektoré z prikázaných sviatkov môže Konferencia biskupov po predchádzajúcom schválení Apoštolským stolcom zrušiť alebo preložiť na nedeľu.

Kán. 1247 - V nedeľu a v iné prikázané sviatky sú veriaci povinní zúčastniť sa na omši; okrem toho sa majú zdržiavať takých prác a činností, ktoré prekážajú vo vzdávaní kultu Bohu, v radosť vlastnej Pánovmu dňu, alebo potrebnému duševnému a telesnému oddychu.

Kán. 1248 - § 1. Prikázaniu zúčastniť sa na omši zadostučiní, kto je prítomný na omši, kdekoľvek sa slávi v katolíckom obrade buď v sám sviatočný deň alebo večer predchádzajúceho dňa.

§ 2. Ak chýba vysvätený služobník alebo ak z iného vážneho dôvodu účasť na eucharistickom slávení nie je možná, veľmi sa odporúča, aby sa veriaci zúčastnili na liturgii slova, ak sa nejaká slávi vo farskom kostole alebo na inom posvätnom mieste podľa predpisov diecézneho biskupa, alebo aby venovali primeraný čas modlitbe osobne alebo v rodine, alebo v skupinách rodín, ak je to vhodné.

II. kapitola DNI POKÁNIA

Kán. 1249 - Všetci veriaci, každý svojím spôsobom, sú z Božieho zákona viazaní konať pokánie; aby sa však všetci medzi sebou spojili istým spoločným zachovávaním pokánia, predpisujú sa dni pokánia, v ktorých sa veriaci majú osobitným spôsobom venovať modlitbe a konať skutky nábožnosti a dobročinnnej lásky, majú sa zapierať vernejším plnením svojich povinností a najmä zachovávaním pôstu a zdržiavania sa podľa normy nasledujúcich kánonov.

Kán. 1250 - Dni a obdobia pokánia v celej Cirkvi sú jednotlivé piatky celého roka a pôstne obdobie.

Kán. 1251 – Zdržiavanie sa jedenia mäsa alebo iného pokrmu podľa predpisov konferencie biskupov sa má zachovávať každý piatok roka, ak naň nepripadá niektorý deň, uvedený medzi slávnosťami; zdržiavanie sa a pôst sa má zachovávať na Popolcovú stredu a v Piatok umučenia a smrti nášho Pána Ježiša Krista.

Kán. 1252 - Zákon zdržiavania zaväzuje tých, ktorí dovŕšili štrnásť rok života. Zákon pôstu zaväzuje všetkých plnoletých až do začatia šesťdesiateho roka života. Duchovní pastieri a rodičia sa však majú starať, aby aj tí, ktorí pre maloletosť nie sú viazaní zákonom pôstu a zdržiavania, boli vychovávaní k pravému zmyslu pokánia.

Kán. 1253 - Konferencia biskupov môže bližšie vymedziť zachovávanie pôstu a zdržiavania, ako aj úplne alebo čiastočne zameniť pôst a zdržiavanie za iné formy pokánia, najmä za skutky dobročinnnej lásky a cvičenia nábožnosti.